

У А П У
1921

ЦЕРКВА І ЖИТТЯ

Орган Українського Православного Братства ім. Митрополита Василя Липківського

Verlagsort: 791 Neu-Ulm/Donau — KIRCHE und LEBEN — CHURCH & LIFE

РІК VII

SEPTEMBER-OKTOBER 1963

ВЕРЕСЕНЬ-ЖОВТЕНЬ 1963 р.

№ 5/38

ГОСПОДАР УАПЦеркви — ПЕРШИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ ЦЕРКОВНИЙ СОБОР в Києві 1921 р.

Preis 1 DM

Ціна 1 нм

Господар Церкви — Перший Всеукраїнський Православний Церковний Собор в Києві 1921 р.

(До світлини на 1-й сторінці)

Во ім'я Отця і Сина і Святого Духа.

Великий у милості й непереможний у правді Господь Спаситель наш дав засягти і над нашою Православною Церквою світові волі, правди та братерства.

14/1 жовтня 1921 року в предковічній святині Українського народу, в Києво-Софійському Соборі зібрався Всеукраїнський Церковний Собор, який, будуючи нове життя Української Православної Церкви, ухвалив:

«Що Українська Православна Церква є автокефальна — тому ніякому урядові інших Православних Церков не підлегла і сама порядкує своїм церковним життям за провідництвом Св. Духа, а в своєму внутрішньому урядуванні Українська Православна Церква стає всенародно-соборноправною; віруючий нарід український стає вільним керівником у своїй Церкві: сам обирає на служіння Церкві всіх працівників, сам господарює в Церкві і сам — соборним голосом вирішує всі свої церковні справи.

Відродження вільного життя Української Православної Церкви прийшлося не доводоби сучасним єпископам на Україні, котрих призначили колишні російські царі й московські патріярхи, і котрі в дійсності дбають не про православ'я, а про цареслав'я й панослав'я, які звикли правити Українською Церквою, як своєю власністю, і тому вони відійшли, відокремились від Української Церкви і намагаються нині тримати в своїй владі Українську Церкву іменем патріярха московського, зневажаючи і Всеукраїнський Православний Церковний Собор і Всеукраїнську Церковну Раду, що цей Собор скликала.

Не маючи в своєму серці Бога, російські єпископи на Україні відмовились висвятити українських єпископів, і тому Всеукраїнський Православний Церковний Собор вирішив відновити єпископат в Українській Церкві першо-християнським соборно-церковним апостольським ладом: 23/10 жовтня року Божого 1921

соборним обранням через апостольське преемство, покладенням рук священства і всього святого Всеукраїнського Православного Церковного Собору, висвятив в Києво-Софійському українському катедральному соборі на Архиепископа й Митрополита Київського і всієї України настоятеля собору св. Софії, протоєрея Василя Липківського, і цим завершив відбудову нового життя вільної Автокефальної Української Православної Церкви.

Оповідуючи про це всіх вас, дорогі брати й сестри, діти Української Церкви, Всеукраїнський Церковний Собор звертається до вас з щирим закликком апостола Павла: «У волі, котрою Христос визволив нас, стійте і під ярмо неволі знову не піддавайтесь» (Гал. 5,1).

Об'єднайтесь всі ви під вищим керівництвом Всеукраїнського Православного Церковного Собору, слухайтесь і виконуйте постанови законеної Собором Всеукраїнської Православної Церковної Ради, організуйте відправи Божих служб у своїх храмах на рідній мові якнайкраще, міцно тримайте в своїх руках церковну справу і в своїх молитвах на Божих службах поминайте обранця Собору Найпочеснішого отця нашого Архиепископа Василя, Митрополита Київського і всієї України, щоб Господь Бог охоронив його здоров'я й допомагав йому правдиво проповідувати слово Христової істини.

Нехай же Божа благодать і вільне життя піднесе святу Православну Українську Церкву нашу на височинь життя Духа, щоб святилось ім'я Христа і Отця нашого небесного.
А мінь.

Відозва Всеукраїнського Православного Церковного Собору до Братів і Сестер Вільної Всенародно-Соборноправної Автокефальної Православної Української Христової Церкви.

(Передрук з органу УАПЦ — «Церква й Життя», м. Київ, ч. 1., 1927 р.)

Митрополит Василь ЛИПКІВСЬКИЙ

Смертна кара в державі й Церкві — з приводу „досвячення“ української ієрархії (ПРОПОВІДЬ НА УСКІНОВЕННЯ ГОЛОВИ СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ)

Про дуже сумну подію оповідає нам сьогоднішня св. Євангелія — про смертну кару над пророком Іваном Хрестителем від царя Ірода.

На що ж ми цю сумну подію, цю смертну кару святкуємо, як велике християнське свято?

Тому, що ця смертна кара є в дійсності ве-

лика перемога благодатного Царства Христо-вого над земною державною владою, перемога не фізичної зброї, а зброєю моральної сили... Кара на горло Івана Предтечі, як і розп'яття Христа Спасителя — це є безповоротне й остаточне засудження всякої кари на смерть, всякого насильства, всякого «законного» державного душоубства...

В'язниця, катування, смертна кара... Це дуже сумне явище, але яке воно звичайне, яке неодмінне в устрою земного державного життя! Де царі, де владика світу цього, там і тюрми, там і муки, кайдани, там і смертна кара. На версі в царських та панських покоях гремит музика, танки, забави, а під низом в підземних казематах бряжчать кайдани на тих, хто тривожить совість тих панів, перешкаджає їхньому пануванню...

Цар вкинув до в'язниці пророка... Яке це звичайне явище! Де? Під якими царями, під якими владиками світу це інакше буває? Хто найбільше почуває в собі Божого вогню, хто найменше мириться з насильством, неправдою, закликає всіх до волі, до виправлення, до кращого життя, має вплив на людність — тому у земних владик завжди одно місце — в тюрмі.

За що вкинув до свого каземату цар Ірод пророка Івана? — Коли залунав голос Івана в пустині коло Йордану, коли народ став лавами валити до Івана слухати його науку, приймати від нього часто суворі, але правдиві докори, заклики до каяття — то, звичайно, і властник цієї країни — цар Ірод — поцікавився іти до пророка вислухати від нього науку.

Безумовно, вся діяльність нового пророка, порушення мертвого спокою в державі, звернення ним народу, вплив його на народ — були для державця Ірода більмом на оці: припинити якимось цей рух, так чи інакше «ізолювати» пророка від народу було потребою внутрішньої політики царя Ірода, він шукав для цього лише приводу, і от вчепився до слова правди. Коли він запитав у Івана, як питали й інші: Що мені робити? (Лук. 3,10), той сказав йому в очі, може й прилюдно, правду щодо виправлення його життя. Цього було досить, щоб Ірод припинив пророцьку діяльність Івана — кинув його в каземат під своєю палатою... Цар для розваги своїх гостей звелів стягти голову пророка Івана і принести її.

Звичайно, в культурних, як їх називають, державах над смертниками і суд, і присуд, і все по закону, як слід. Але поза цим судом, де та царська, чи державна влада, перед якою не танцювала б Іродіяда, не мстилась би якась властителька менту, не вирішались би справи про життя і смерть людини за чаркою вина, за багатим обідом, в таємних застінках, з таємних міркувань?

І от св. Євангелія це звичайне й сумне явище кари на смерть пророка й її обставини малює перед нами так просто й спокійно, як на-

че так і повинно бути, без усяких, як кажуть, коментарів, без жадного докору насильникам. Але саме ця простота, ця, як кажуть, об'єктивність сповідання найбільше вражає нас — вона наводить на нас той жах звичайності, що це як наче на наших очах робиться, як наче над нами самими провадиться. Але іменно цим своїм спокоєм оповідання св. Євангелії раз нараз завжди прибиває до «ганебного стовпа» ці звичайні вчинки пануючих. І коли ці вчинки роблять християнські царі — всякі Івани Грозні, Петри Великі, всякі «помазанці Божі», то цим вони цілком знищують і своє християнство і своє помазання. Бо що спільного між світлом і темрявою?

А коли нам большевицькі керівники державного життя кажуть про земний рай, що ними ніби засновується, то нам хотілось би знати, чим встелений шлях до цього раю? І коли цей

шлях встелений трупом скараних на смерть, то хто сумлінний захоче до цього раю йти і в ньому раювати? А чи будуть у цьому земному раю тюрми, кайдани, заслання, смертна кара? А коли це буде, то й раю земного не буде.

Історія подає нам ще й такі теж звичайні, надто звичайні приклади, що бувають тюрми не тільки для окремих людей, а й для цілих народів. Буває, і як звичайно буває, що дужі світу цього нищать не тільки пророків народних, а й нищать увесь народ — його душу, його волю, його найкращі здобутки, все його життя. І коли нам кажуть, що може бути рай на землі, а без цього нищення не можна обійтись, то й раю на землі не буде!

От через що кожен чоловік, поки він є чоловік, не може задовольнитись державним земним раєм, прагне завжди до іншого, що поза межами держави ладу — де вже не було

б насильства, до того устрою суспільства, що його утворив на землі Христос заснованням Церкви своєї, до того небесного царства, яке виключає всі тюрми, кайдани, смертні кари, а яке знає лише моральні впливи, тільки любов навіть до ворогів, яке робить зайвими всякі заколоти, революції, всяку боротьбу в братерстві за ті, чи інші права, бо ні насильства, ні нерівності в правах там не повинно бути, а братерство і любов. От через що особливо бідні підневільні стани людства, підневільні народи мусять прагнути до Церкви, до церковного життя.

Християнство напочатку було вірою рабів... Наш Український народ майже все своє життя був підневільним, сидів під тим, чи іншим караулом. Майже весь час і його пророки і його життя нищилось іншими державами — на свою державу він не спромігся, і тому церковне життя було завжди його осередком, в ньому шукав він і світла і волі. На великий жаль і в життя Церкви дуже просякає державний вплив, земні інтереси — і ворота пекельні, що їх зачинив Христос від Своєї Церкви, як часто відчиняються і через них вривається тяжке повітря землі.

Хто ж відчиняє ці пекельні ворота для забруднення життя Церкви? Відчиняють переважно ті «канонічні» керівники Церкви, які вважають себе єдино благодатними і кажуть, що благодать Св. Духа може передаватись тільки через їхні руки. Але, коли ці руки відчинили ворота пекельні для порушення церковного ладу державними впливами, то як же вони можуть відчинити і двері благодаті Христової?! Що спільного між світлом і темрявою? Христос сказав, що ворота пекельні не здолають Його Церкви, а історія — цей найпевніший свідок минулого життя — ясно свідчить, що ієрархія всіх Церков, які досі існують, вже подолана воротами пекельними.

Римський папа, що визнає себе Петром — каменем, на якому Христос збудував Церкву, хіба не відчинив він пекельних воріт у Церкву, коли ввійшов у неї, як державний владика і ввів у ній всі прикмети державного ладу? Хіба не покриті були римською ієрархією всі краї її володіння, поки вони тримали в своїх руках ці володіння — хіба не вкриті вони були темними казематами, підземними льогами, всякими страхіттями, де мучились ті, хто непокоїв совість князів Церкви, перешкоджав їхньому пануванню — де князі Церкви поведились із своїми в'язнями з такою жорстокістю, перед якою блідло державне панування? Хіба не лилась кров пророків за вироками князів Церкви? Хіба не палились ними вогнища, на яких горіли найкращі може з Христових слуг, як Гус, і безліч інших. І от ці князі Церкви, з рук яких тече кров закатованих ними, кажуть, що через їх руки тече животоносна благодать Св. Духа! Хіба це може бути?

Але це, скажете, римсько-католицька ієрархія — ворота пекельні дійсно її подолали. А наша православна ієрархія? Перш за все вони визнають ту благодать, що тече через заплямовані кров'ю людською руки папи римського та його єрархії, але не хочуть визнати церковної благодаті, що сходить по вірі побожного народу Українського. Та й сама православна ієрархія, принаймні московська, теж надто підбита пекельними ворітьми, коли впустила через ці ворота в свою Церкву державну владу, як вищу керівницю Церкви. Тому й в православній російській Церкві життя церковне цілком просякло державними впливами. Хіба і в кожного з православних владик не було своїх тюрем та казематів по монастирях? І коли на верху в своїх панських покоях наші владики забавлялись, може й на танці Іродіяд задивлялись, під ними в казематах мучились у кайданах ті, хто непокоїв їхню совість. Хіба і в Росії за примусом патріархів не палились вогнища, не горіли прихильники т. зв. старо-вірства?

А вже в наші часи, вже на наших очах, хіба не запламували своїх рук і совісти всі російські єпископи із своїм «найсвятішим» синодом на чолі, коли представник їхній митрополит Київський Антоній Храповицький, що його ще й досі поминають по церквах, безсоромно на підставі нібито Євангелії захищав смертну кару тих, хто йшов проти самодержавства? Хіба сам «найсвятіший» синод не позбавив сану священників за те тільки, що в державній Думі (парламент) вони висловились проти смертної кари, і цим обома руками благословив державну владу на розстріли й душоубства?

І от вони нас запевняють, що ці самі руки, які благословляють смертну кару, які запламовані кров'ю закатованих, що ці самі руки, і тільки вони, можуть звести Божественну благодать св. Духа на Церкву. Ті самі руки, що відчинили в церковне життя двері пекельні й тільки вони можуть відчинити й двері райські до царства небесного. Але ж, що спільного між світлом і темрявою? Яка згода Христа з Веліаром? (2 Кор. 6,15). Безумовно, ніхто з нас, як і ніхто з людей не може себе вважати чистим, праведним, достойним перед Богом. Лише Церкву, як братерське у Христі сполучення, з'єднане вірою і любов'ю, Христос «поставив перед Собою славою Церквою, що не має плями або пороку, або чого такого, а щоб була свята і непорочна» — (Єф. 5,27). Лише Церква є скарбниця всіх дарів Св. Духа, і може передати їх кому побажає. А коли сучасні московські єпископи, руки яких, є як не їхні безпосередньо, то їхніх попереників, заплямовані кров'ю, коли вони кажуть, що тільки їхні руки — двох або трьох з них — можуть звести благодать Св. Духа на Церкву й її службовців, а без їхніх рук Церква зали-

шиться безблагодатною — то це велика хула на Церкву й на Духа Святого, за яку Христос загрожує вічною карою.

Це велика ласка милосердного Бога до нашої Церкви, це промінь Його небесного світла в темряві ночі, що ієрархія нашої Церкви одержала благодать Св. Духа від Христа через хиротонію (обрання) і покладення рук представників усієї нашої Церкви, а не через єпископів, представників державної влади, подоланих пекельними ворітьми смерті...

І от наша відповідь, і відповідь нашої Української Церкви тим, хто хотів би, щоб наша ієрархія була «досвячена» покладенням рук царських «канонічних» єпископів: Геть від нас ці руки! Вони заплямовані кров'ю! Вони потребують хиротонії від Церкви, а не Церква — ця найвища й непереможна воротами пекельними скарбниці Св. Духа — хиротонії від них!

Нехай же ніхто не бентежить вас, браття, пустими балачками, нібито нашої українській церковно-народній ієрархії чогось іще не дос-

тає без покладення на них рук єпископів царської благодаті. Ніякої «досвяти» наша ієрархія ні від кого вже не потребує, бо має найповнішу хиротонію і висвяту від усієї нашої Української Автокефальної Православної Церкви, що є скарбницею благодаті Св. Духа. Коли чого й не одержала наша св. Церква від московських єпископів, то тільки темних наслідків державного впливу на устрій і життя Церкви — тих темних наслідків, які вже раз назавжди засуджені і смертною карою св. Івана і найсвятішою кров'ю Христа Спасителя нашого і прехвальних апостолів. Але нам цих наслідків не треба — наша Церква поставила на своїм прапорі відновлення суто церковного першохристиянського життя в згоді, любові і братерстві всіх людей і всіх народів, та піднесення волі, віри і дійсного церковного життя нашого народу.

Ти ж, св. Предтече Христовий Іване, своїми молитвами і заступництвом допомагай нам!

Амінь.

СВЯТІ БРАТИ КИРИЛО І МЕФОДІЙ

КИРИЛО (Костянтин) св. апостол і філософ слов'ян (827 — + 869) і МЕФОДІЙ св. апостол слов'ян, брат Кирила (820 — + 885). Обидва брати походили з родовитої грецької сім'ї м. Солуні, недалеко св. Афонської гори в Македонії, яка була в складі Візантійської імперії. Македонія була значно заселена слов'янами, що прийшли сюди з-за Дунаю і Балканських гір; місто Солунь було рухливим торговельним містом. Отже Солунь мало широкі зв'язки з навколишніми провінціями, заселеними також слов'янами. Святі брати ще з дитинства мали стосунки з слов'янами, звідти й знання слов'янської мови (македонської говірки).

Обидва брати одержали широку освіту; молодший брат КИРИЛО, який до чернецтва носив ім'я Костянтин вчився навіть в Царгороді разом з царевичем Михаїлом. Кирило вивчав античну літературу, філософію, риторику, математику, астрономію і музику. Отже Костянтин проходив різні науки світські і богословські у найкращих, на ті часи, візантійських учених, між ними у визначного богослова, майбутнього патріярха Фотія.

«І ті часи Фотій уважався найбільшим богословом усієї Візантії, навіть всього православного світу. Фотій отримав блискучу освіту і був глибоким знавцем філософії, богослов'я і філології. Дім Фотія завжди був Академією, куди охоче збиралися вчені на розмови. Фотій був у близьких приятельських стосунках із славним Кирилом (Костянтином), апостолом слов'янських народів. І не виключене, що слов'янська ідеологія Кирила-Костянтина

складалася і під впливом Фотія». («Поділ Єдиної Христової Церкви» митрополита Іларіона, Вінніпег, 1953 р.).

Особливо полюбив молодий Костянтин твори св. Григорія Богослова (326-389) і ці твори завчав собі напам'ять. Намалював він на стіні (своїї кімнати) і написав ось таку похвалу св. Григорієві: «О Григоріє ділом чоловіче, а душею ангеле! Бувши тілом чоловіком, ти стався ангелом, бо твої уста, немов серафими, прославляють Бога та освітлюють світ увесь навчанням віри справедливої. Прийми й мене, що припадає до тебе любов'ю та вірою, і стань мені вчителем та просвітителем». Цей перший юнацький твір був йому заповітом на ціле його життя, а життя та твори св. Григорія стали для Костянтина зразком, до якого він прагнув.

Старший брат Мефодій, після закінчення військової служби був правителем однієї з областей Македонії. І пізнав Мефодій всю суєту цьогосвітню, і змінив земну темряву на небесні думки; не хотів він силувати чесної душі скороминулими справами. Вичекавши слушного часу (після смерті свого батька) Мефодій зрікся княжіння — пішов до монастиря на горі Олімп у Віфанії, де жили чесні отці. постригся в ченці, зодягнувся в чорні ризи і там провадив суворе в аскетичних подвигах життя, віддався богословію і читанню божественних книг.

Брат Костянтин після закінчення науки теж пішов до монастиря при Чорному морі, але звідти вернули його майже силою до Царгоро-

ду, де й настановили його бібліотекарем при храмі св. Софії та вчителем в Головній школі. Слабий здоров'ям, але просякнтий релігійним ентузіазмом і любов'ю до науки, Костянтин рано прийняв духовний сан. Тоді його висвячено в священники.

Близько 858 р. посольство від держави Хозарів просило в Царгороді прислати їм учених проповідників в справі віри. Патріарх Фотій і імператор Михаїл вирішили послати святих братів Костянтина і Мефодія. Імператор Михаїл говорив до них:

«Ви обидва солуняни, а солуняни завжди добре говорять по-слов'янському, то ж ви найбільше надаєтеся на добре виконання проповідницької місії...»

Це була перша їхня місійно-апостольська подорож, що підготувала їх до апостольської праці серед слов'ян.

Як оповідає життя св. Кирила, по дорозі до Хозарів святі брати затрималися деякий час у Корсуні в Криму для вивчення жидівської мови. Там же вони відкрили моці св. Климента, папи римського, засланою сюди, взяли їх з собою, а пізніше відвезли ті моці до Риму.

Провідуючи слово Боже в Хозарії, св. Кирило бував часто в Херсонесі. Місто це було пограничне з хозарською землею. Тоді коло 858-860 рр. св. Кирило прибув до Херсонесу і тут: «знайшов Євангелію та Псалтир писані руськими письменама (мовою) знайшов і чоловіка, що говорив тією мовою, і розмовляв з ним; а навчившись від нього наголосу (вимови), прикладав до своєї мови, і поділив (для ліпшого вивчення київської вимови) звуки голосні та приголосні: помолившись Богові, скоро почав читати й говорити (по-київському), і многи дивувалися йому й хвалили Бога».

Що РУСЬ мала власні письмові знаки, свідчить і арабський письменник Ібн Фадлан, який, описуючи похорон «Руси», згадує про вапис, зроблений на його могилі. Проф. І. Огієнко доводить, що ті письмена й мова, що їх запізнав св. Кирило, були справді такі наші стародавні письмена і мова (юбіл. Зб. на пошану академіка Д. І. Багалія, 1927), — саме на їхній підставі св. Кирило й склав свою ГЛАГОЛИЦЮ, якою писано слов'янські книги, поки її не заступила КИРИЛИЦЯ. Проф. Ламанський в своїй розвідці про св. Кирила висловив був здогад, що патріарх Фотій вислав був св. Кирила в місію не до хозар, а «на Русь». Цей здогад підхопив і розвинув о. Нагаєвський в книжці «Кирило-Методіївське християнство в Русі-Україні». Але з цього приводу проф. М. С. Грушевський писав:

«Гіпотеза цікава, хоч і лишається невиясненим, чому наші джерела говорять про хозар, замість Русь, що в тім часі, мабуть, не стояла вже під хозарською зверхністю» («Історія України-Русі», т. I, 405).

Свв. брати зайнялися перекладом Св. Пись-

ма і богослужбових книг з грецької на слов'янську мову. Вони утворили слов'янську абетку, в основу якої поклали абетку грецьку, доповнюючи літери з абеток східних народів. Болгарський письменник кінця IX в., чорноморець Храбр у своєму «Сказанні о письменах слов'янських» згадує, що слов'яни не мали перше письмен, тільки якісь риси та карби, і аж Костянтин-філософ (Св. Кирило) вигадав їм абетку на зразок грецької з 38 літер.

Вже далеко пізніше церковні й світські книжки в Болгарії, Україні і на Московщині аж до першої половини XVIII ст. писалися КИРИЛИЦЕЮ, а після того КИРИЛИЦЮ вживали тільки для друку книг церковних.

Повернувшись до Царгороду після апостольської місії до хозар, св. Кирило продовжував свою наукову працю, а св. Мефодій став ігуменом в монастирі. В цей час свв. брати проповідували Віру Христову і серед болгар.

Патріарх Ігнатій казав до Костянтина:

«Чи ти чув, філософе, що там говорять погані агаряни на нашу віру? Ти слуга й ученик Св. Тройці, а тому йди та боронися, а Бог творець усього, в Тройці славлений Отець, Син і Дух Святий, то й подасть тобі ласку й силу в слові, і зробить з тебе ніби другого нового Давида на Голяфа, що побив його трьома каміннями, і верне тебе до нас, царства небесного сподобавши».

Костянтин покірливо відповів:

«З радістю йду за Віру християнську; що маю солодшого на цьому світі, як жити або умерти за Святу ТРОЙЦЮ?»

В 862 р. князь Моравії Ростислав прислав послів до Царгороду з проханням прислати проповідників, які знають слов'янську мову. В Моравії і Панонії (Чехо-Моравія), населення цих земель належало до західного слов'янства, там проповідувало вже ХРИСТОВУ ВІРУ сусіднє німецько-латинське духовенство, підпорядковане Римові, але тому, що для населення мова була незрозуміла (латинська), богослуження успіху не мали. Коли брати солунські Кирило й Мефодій прибули з проповідною мовою слов'янською та принесли з собою перекладені на ту ж мову богослужбові чини та богослужбові читання Євангелії, Псалтиря, — проповідь їхня мала надзвичайний успіх.

Небезпека візантійських впливів на заході викликала скарги на свв. братів німецько-латинського духовенства до Риму. Не було ще тоді формального поділу Христової Церкви на Східню Православну і Західню Католицьку, але фактично було вже явне роз'єднання між грецьким сходом і латинським заходом, а між патріархом царгородським Фотієм і папою римським Николаєм I йшли якраз гострі суперечки-боротьба.

Латиняни обвинувачували свв. братів в тому, що вони ширять «ересь», заводячи богослуження слов'янською мовою, тоді як славити

Бога можна тільки трьома мовами — жидівською, грецькою і латинською, на яких уміщено, з наказу Пилата, напис на Хресті Господньому (Іоан XIX:16-20).

На ділі це твердження і було так зв. «трьохязичною ерессю», що порушувала ЗАПОВІТ ХРИСТА апостолам — «навчати всі народи» (Матвія XXVIII:19), і практику апостолів, які, обдаровані мовним даром від ДУХА СВЯТОГО, проповідували народам їхньою рідною мовою (Діян. 2:4-11; I. Коринт. XIV:6,9 і 12).

Святи брати Кирило й Мефодій, на закиди їм «ересі» казали:

«БОГ посилає доц усім, добрим і злим, сонце світить і сяє для всіх. Пророк Давид співає: всяке дихання нехай хвалить Господа. Співай Господеві вся земля. Співайте Господеві пісню нову. Син Божий прийшов спасти всі народи. Всі люди, кожний своєю мовою нехай прославляють Господа».

Бог вислухав передсмертне прохання св. Кирила: «Господи, Боже ми (мой), послушай мою молитву, верное ТИ стадо сохрани і погуби трезичную ересь».

Свв. братів Кирила й Мефодія викликано до Риму. Коли вони були в дорозі, помер папа Николай I., противник слов'янського богослуження, а його наступник папа Адріян II подивився на цю справу інакше. Коли папа Адріян II довідався, що свв. брати Кирило й Мефодій несуть з собою мощі св. Климента (взяті в Криму), він влаштував їм урочисту зустріч далеко поза містом. Папа Адріян II визнав слов'янське богослуження і дозволив свв. братам в самому Римі відправити богослуження слов'янською мовою та покласти переклади слов'янські св. Євангелії та інші богослужбові книги на престолі в церкві Св. Марії.

Після того, як папа Адріян II оборонив свв. братів Кирила й Мефодія від нападів німецького духовенства за їхні заходи щодо заборони введення слов'янської мови в Богослуження, — він же папа Адріян II висвятив обох братів на єпископів (867). По висвяченні Костянтин прийняв ім'я Кирила, а Мефодій залишився з своїм ім'ям.

Працю св. Кирила визнав і схвалив папа Адріян II. Св. Кирило був автором кількох грецьких теологічних праць, а також імовірно, поезії «Проглас» до Євангелії, де він боронив право кожного народу, а зокрема слов'ян мати богослужбу своєю рідною мовою.

Св. Кирило створив найстарішу слов'янську систему письма, ГЛАГОЛИЦЮ, й заходився коло перекладу церковних книг, насамперед Євангелія, апракосу. Мова використана (а великою мірою створена) для цих перекладів і відома під назвою староцерковно-слов'янської мови, була своєрідним компромісом між званою йому давня македонською говіркою й мовою слов'ян Моравії.

Десь року 850-851 св. Кирило — апостол

слов'янський мав диспут про ІКОНИ з відставленим патріархом Іоаном Граматиком, і дуже ясно вияснив завдання ікони: «Ікона виявляє взір і подобу ТОГО, кого ради намальована, і хто дивиться на неї, то бачить тільки ТОГО, хто намальований». Тоді ж св. Кирило мав ще диспут і про другу Заповідь ХРИСТА з тим же Іоаном Граматиком, запеклим іконоборцем. Патріарх сказав: «Бог сказав до Мойсея: «Не сотвори собі всякого подобию», — а ви творите й кланяєтесь». На це мовознавець апостол Кирило відповів: «Коли б був сказав: Не сотвори «ніякого» подобию, то була б твоя правда; але ж ВІН сказав: «всякого», цебто недостойного». Не маючи чого заперечити, засоромлений іконоборець замовк.

Св. Кирило мав також диспут і з патріархом Фотієм на теми богослов'я та інші.

Свв. братів затримали в Римі певно з метою зупинити на довше їхню місію серед західних слов'ян — КИРИЛО почав хворіти і поволи згасати. Прощаючись з братом Мефодієм, св. Кирило сказав:

«Брате, ми з тобою, як пара волів, тягли одну борозну; я падаю на своїй гряді, день мій скінчився, я знаю, як ти дуже любиш гору Олімп, але ти для неї не думай кидати трудів учительства, — цим ти вірніше спасеш свою душу».

Св. Кирило, великий учитель слов'янства блаженно упокоївся 27 лютого 869 року, на 42-му році життя. Поховано його в Римі в церкві св. Климента.

Св. Мефодій після висвяти його в єпископи Панонії (Моравія) та з одержанням папської булли (в якій схвалювалось богослуження слов'янською мовою), прибув до м. Коцели до князя тієї частини Моравії, що лежить за рікою Дунаєм. Латинські священники «озброїли» німецького імператора проти св. Мефодія і за розпорядженням Зальцбургського архієпископа св. Мефодія заслано до Швабії (німецька південна провінція). Там св. Мефодій був ув'язнений, де й пробув коло трьох років, зазнавши жорстоких знущань: його били, викидали на мороз роздягнутим, тягали насильно по вулицях. Особливо жорстоко повадився вікарій зальцбургського архієпископа — Ганнон.

На домагання папи Іоанна VIII 874 р. св. Мефодія звільнено з в'язниці, а разом з тим і підвищено в сан Архієпископа Моравського. Св. Мефодій далі продовжував апостольську працю в Моравії. Він похрестив багато чехів, словаків, хорватів, русинів і поляків. Єпархія Велеграду, моравської столиці, де св. Мефодій був правлячим архієпископом, тягнулася до берегів Стиру на Волині, і на землях пізнішої Чехо-Словащини, Шлезьку, краківської Польщі і Галичини (Червоної Руси). Там спочатку всюди введено слов'янською мовою богослуження — східнього обряду.

Незабаром св. Мефодія знову притягнуто до

суду за те, що він не вірує в те, що Дух Святий походить... «і від СИНА». Папа римський заборонив св. Мефодієві відправляти богослуження слов'янською мовою і викликав його до Риму. 879 р. св. Мефодій вдруге їздив до Риму для захисту святої справи і знову одержав буллу, якою дозволялось богослуження слов'янською мовою. Повернувшись з Риму, св. Мефодій працював до смерти, будуючи та організовуючи Моравську Слов'янську Церкву та перекладаючи, Св. Письмо та інші священні книги. Тоді німецьке духовенство переконало князя Святополка призначити вікарієм до архієпископа Мефодія німецького священника Вікінга, якому й доручено завдання — домагатися від архієпис. Мефодія відмінити богослуження слов'янською мовою, мовляв, папська булла якраз і забороняє, а не дозволяє, відправляти Богослуження слов'янською мовою.

Архієпископ Мефодій кинув анатему на священника Вікінга і поскаржився до папи римського про ті перешкоди в праці, що чинять німецькі священники. На це оскарження архієпископ Мефодій знову одержав право провадити Богослуження слов'янською мовою, але при умові, що св. Євангелію треба читати спочатку по-латині, а тоді вже по-слов'янському. Близько 871 р. Св. Мефодій охрестив князя Чехії — Боривоя і завів відправи Богослужень слов'янською мовою і в усій Чехії.

На запрошення імператора Василя, св. Мефодій 881 р. відвідав Костянтинопіль. Втішений і підбадьорений імператором та патріархом Фотієм, св. Мефодій повернувся до Моравії в надії завершити розпочате раніше велике й святе діло — переклад священних книг на слов'янську мову. Переклад здійснено майже всіх канонічних книг Св. Письма Старого й Нового Заповітів (св. Євангелія, Апостол, Псалтир та інші).

Св. Мефодій — Архієпископ Моравії — помер 19 квітня 885 року. Поховано його у великій Моравській Церкві у Велеграді старому на річці Мораві.

Св. Мефодій залишив своїм наступником одного з найкращих своїх учнів — архієпископа Горазда і близько 200 обучених пресвітерів-слов'ян.

Проте, пізніше вже Рим виступив проти слов'янського богослуження в східньому обряді, папа Іван XIII (965-972) дав дозвіл чеському королеві Болеславу II заснувати монастир тільки під умовою, щоб не було там «сектярської» слов'янщини, а синод в Сальоні 1060 р. оголосив св. Мефодія еретиком, а слов'янську абетку — диявольською вигадкою. Але св. Мефодія вже не було серед живих.

Переслідування римо-католицьким духовенством священнослужителів слов'ян та заборона відправляти Богослуження слов'янською мовою — східнього обряду — спричинилося

до того, що за кн. Святополка учні Свв. Кирила й Мефодія змушені були покидати ті країни й шукати собі притулку і праці в інших слов'янських країнах, переважно в Болгарії. Болгарський князь Борис, який сам прийняв християнську віру з Візантії (р. 864 чи 865) і хрестив, як наш князь Володимир, свій народ, охоче прийняв до себе УЧНІВ Свв. ПЕРВОУЧИТЕЛІВ СЛОВ'ЯНСЬКИХ.

Свв. брати безумовно побували з своєю апостольською працею в усіх слов'янських народів, скрізь прислухалися до місцевої мови й вимови; вони мусли глибоко переконатися, що цілком однієї слов'янської мови вже тоді, власне, не було — вимова й окремі слова у різних слов'янських народів були різні.

Коли вже пізніше наступило офіційне охрещення киян, то в той час прийнято потрібні богослужбові книги з Болгарії. Прийнято й болгарський правопис, що його упорядкували Свв. Кирило й Мефодій та їхні учні.

Перекладне письменство, що явилось у нас основою письменства оригінального, перекладено майже все свв. братами Кирилом і Мефодієм.

Створені св. Кирилом абетка і перша слов'янська літературна мова мали вирішальне значення для розвитку українського письма, книжної мови й літератури.

Шанують св. братів дійсно всі слов'яни, бо до цієї пошани в останні віки приєднались й слов'яни католики, і тому Свв. Кирила й Мефодія тепер по правді можна назвати АПОСТОЛАМИ цілого слов'янства, АПОСТОЛАМИ всеслов'янськими.

Значення цього історичного діла Свв. братів і їхніх учнів для православного слов'янства, а значить і для українського народу, може бути сформульовано так: слов'янські писмена і те, що в них передано, більше як тисячу років тому зберегли слов'янство від західнього папізму, звільнили й від зайвої опіки греками (в розумінні погречення), посіявши насіння християнської освіти мовою слов'янською і в душі східньо-православному.

В історії цілої світової культури трудно вказати другу працю, яка принесла б такі незмірно корисні наслідки, як праця свв. братів для слов'янських народів. Солунські брати змогли слов'янству власне стати народом самостійним і в цім велич і сила їхньої праці.

З ім'ям свв. братів зв'язана, як «Кирило-Методіївська ідея», ідея народної мови в богослуженні християнської Церкви і взагалі ідея національних Церков в християнстві, і в цьому є величність діла свв. братів Кирила й Мефодія в церковній історії.

Тільки тепер ми вже можемо спокійно й об'єктивно оцінити цілу працю Свв. Кирила й Мефодія, і без перебільшення назвати її не тільки великою, але й геніальною.

Пам'ять Свв. Рівноапостольних КИРИЛА й

МЕФОДІЯ первоучителів слов'янських святкується Православною Церквою 24-го травня (за новим стилем).

Цього року, весь християнський світ відзначає, належним святкуванням, 1100 ліття апостольських трудів двох Святих Братів, відомих в історії під назвою — **«АПОСТОЛІВ СЛОВ'ЯН»** — Свв. КИРИЛА й МЕФОДІЯ.

Ф. Б-ко.

Література: Проф. І. Огієнко — «Історія церковно-слов'янської мови», розділ Константин і Мефодій, Варшава 1927 р. Митрополит Іларіон — «Поділ Єдиної Христової Церкви», Вінніпег, 1953 року.

Митрополит Іларіон — «Іконоборство», Вінніпег, 1954 р.

Проф. І. Власовський — «Нарис Історії Української Православної Церкви, Нью-Йорк, 1955 р.

Проф. Євген Онацький — «Українська Мала Енциклопедія», Буенос-Айрес, 1959 р.

Проф. М. С. Грушевський — «Історія України-Руси», т. I, Нью-Йорк, 1954 року.

Енциклоп. словар Брокгауз Ф. А. і Ефрон И. А. С-Петербург, 1895 р., том XV, стор. 116-119.

Енциклоп. словар Бр. А. і И. Гранат і Ко., 7-е видання, том 24, стор. 158, 1913 рік.

„РЕВОЛЮЦІЯ“ — „РЕФОРМАЦІЯ“

Доволі часто деякі автори в своїх статтях чи дописах до нашого журналу, а то й до інших, помилково вживають, для окреслення нашої, відродженої 1921 р. в Україні Церкви, виразів: «революційна» й «реформаційна», а її Первосвятителя, Митрополита Василя Липківського — «революціонер» й «реформатор».

Кажу «помилково», бо Українська Автокефальна Православна Церква не була ні революційною, ні реформаційною, а її Митрополит — Василь — не був революціонером і реформатором. Про це ствердив у своїй розмові з проповідником Євангеліцької Церкви о. Василем Кузевим всеукраїнський благовісник — проф. Володимир М. Чехівський, коли сказав до о. Кузева:

«Ви, євангелики, йдіть своєю дорогою — революції, а ми підемо своїм шляхом — еволюції. У свій час ми зійдемося на двох основних точках: Євангелія і народ» (із статті о. В. Кузева — «Церква й Життя», ч. 2/58 р.).

Про пастора Василя Кузева була посмертна згадка в нашому журналі (ч. 5/58 р.). Її написав проф. В. Дубровський. У ній немає вислову про революцію чи реформацію у нашій Церкві, хоч Шановний Автор досить точно з'ясував ставлення пастора Кузева до нашої Церкви й взагалі до православних. Але в цьому самому числі — у хроніці — є вказана помилковість авторів, що в своїх писаннях у прикладенні до нашої відродженої в 1921 р. УАПЦеркви вживають висловів «революційна», «реформаційна», як їх, приміром, вжив у своїй статті п. П. І. Базяк — «Місія пастора Кузева в Німеччині в 1946-1948 рр.» («Канадський Ранок», липень 1958 р.).

Цікаву розмову свою наводить пастор Кузів з одним українцем в німецькому скитальчому таборі:

«Запитав я його, як він живе. На мій запит відповіла його дружина, що вони церкву будують. »Яку ви там церкву будете? Ви ж маєте вже свою православну церкву, а ще яку будете?» «Ми будемо нашу, справжню українську національну Церкву, соборноправну. Це буде Церква нашого Митрополита Василя Липківського. Ця, що тут є, в таборі, це не наша Церква, це пережитки московського православ'я. В Україні його вже нема, а ще тут зберігається...»

Але в якому сенсі п. І. Базяк називає митрополита В. Липківського «великим реформатором і революціонером»? Якщо в тому сенсі, що митрополит В. Липківський визволив УАПЦеркву від рабства в Московській Церкві, то це вірно. Проте, митрополит В. Липківський не провадив ні реформації, ні революції в Українській Православній Церкві. Він тільки відновив її традиції — автокефальности й соборноправного устрою та очищував її від московських еретичних намулів, повертаючися до чистоти першохристиянської Апостольської Церкви («Церква й Життя», ч. 5/58 р.).

Але, не вважаючи на вияснення, і далі прикладається до нашої Церкви — революцію й реформацію. Оце в останньому числі нашого журналу («Церква й Життя», ч. 4/63 р.) в статті своїй «Проповідник Василь Кузів і Українська Православна Церква» п. Л. Биковський знову покликається на вищезгаданого, близького співробітника о. Кузева, п. І. Базяка, який вважає митрополита Василя Липківського великим реформатором й революціонером в Українській Православній Церкві.

Насамперед треба взяти під увагу, що за назвами «революція» й «реформація» затвердилося певне розуміння цих слів, певний зміст, що ніяк не підходить у прикладенні до

нашої Церкви. «Революцію» — усякий пересічний чоловік вважає за насильство, супроводжене пролиттям крові противника, убивством і всякими жорстокими засобами. Правда, слово «революція» може мати й ширше розуміння, як, приміром, революція духа, революція в засобах комунікації тощо. Але, приписуючи Церкві революційність, треба б зразу точно показати в чому та революційність полягала, бо ж Церква для поширення своїх ідей ніякого насильства не вживала, навпаки сама кров'ю стікала від рук безбожників. Свої ідеї Церква ширила закликком до любови-братерства, до національної свідомости.

При чому тут революція?! Тим більш, що якраз тоді відбувалась більшовицька революція з ріками крові й морем сліз неповинних. Зміни, які відбулися у відродженій УАПЦеркві не були ділом революції, а поверненням Церкві давнього її устрою, що його мали наші предки, забуттям того, що було в Церкву введено поневолювачами.

Теж не відповідає прикладення до нашої Церкви назви «реформаційна», а до її Митрополита — «реформатор». Знов же, як у слово «революційний» вкладається не зовсім додатний зміст, так і в слові «реформаційний» теж немає додатнього змісту, принаймні щодо відродженої нашої Церкви. Реформація й протестантство це дуже близькі собою назви, якщо не однакові. Знаємо, що в наслідок реформації в середніх віках на ґрунті католицької Церкви зродилась протестантська Церква. Ця Церква у реформації своїй пішла так далеко, що відкинула деякі догматичні положення Христової Церкви, деякі св. Тайни, шанування Святих, в тому й Божої Матері та інших, не кажучи про залишення обрядовости у відправах Богослужень. Ніякої реформації в тому розумінні Українська Православна Церква не зробила. Вона залишила визнання своєї віри незмінним, теж і обрядовість, той же Символ Віри, ті ж Молитви на освячення й благословення, а заведення рідної мови для відправ й повернення до життя деяких відправ, що їх вживала наша вільна старовинна Церква, не є реформацією, що її звичайно зв'язується з реформацією Церкви середніх віків. Навіть спосіб висвяти перших єпископів у відродженій УАПЦеркві через покладення рук пресвітерства, чи й Загальна Сповідь у церкві не є реформаційними, не є нововведеннями Церкви, а повторенням того, що було колись у житті Православної Церкви. Відроджена Українська Автокефальна Православна Церква протестантства не наслідувала та навіть не мала нічого спільного з ним.

Ось послухаймо проповіді Митрополита Василя Липківського, що його протестанти хотіли б зробити прихильником протестантства, називаючи його ще й революціонером, реформатором. У проповіді — «Проти т. зв. духов-

них християн, що не визнають св. Причастя» — Митрополит каже:

«Нехай, браття, не баламутять нас т. зв. духовні християни, що кажуть ніби слово Боже, це є те тіло (Христове), про яке каже Христос, і читати слово Боже це і є причащатися Тіла і Крови Христової. Та хоч вони називають себе «євангеликами», але я вам тільки що з Євангелії привів слова Христа про Причастя»...

В проповіді — «Христова Церква є Божа нива й Божа будівля» — Митрополит каже:

«От тут ми ще мусимо пригадати протестантів усіх напрямків. Вони не хочуть знати братерства з церквою небесною — не визнають Святих і навіть Божої Матері — не вірять в їхні молитви й заступництво за нас перед Богом. Чому? Тому, що вони самі себе вважають за святих уже тут, на землі, не почувають потреби в молитві і заступництві Святих за себе перед Богом, і таким чином самі від себе закривають найглибше невичерпне джерело християнської любови — братерську любов Святих. Замість неї вони себе забавляють всякими розумованнями, і це теж робить їх християнами не по суті, а лише по видимості, як ми й передше казали: вони відірвались від центру Христової віри — від любови, а розтікаються по його поверхні — всякими думками та суперечками показують себе «мудрими світу цього», «хваляться на людях», і це теж є риза не християнська; проти неї сильно виступає апостол Павло, кажучи: »Хто між вами зве себе мудрим віку цього, нехай буде нерозумним, щоб бути премудрим, бо премудрість світу цього є дурощі у Бога«. І в інших своїх проповідях Митрополит застерігає своїх вірних перед протестантським навчанням. Протестанти хотіли б поставити Митрополита Василя Липківського на свою плятформу для скріплення своїх позицій, так як вони намагаються показати, що Президент Української Народної Республіки — проф. Михайло Грушевський — стояв на їхній плятформі, чи принаймні був їхнім щирим прихильником. Протестантство й реформацію хотіли б пришити Українській Автокефальній Православній Церкві також стара російська Церква й католицька Церква, як про це висловився був колись (в приватній розмові) католицький Митрополит Андрій Шептицький.

Відроджена в 1921 році Українська Автокефальна Православна Церква ніяких революційних засобів не вживала для поширення свого церковного життя, як теж ніякої реформації не творила, бо нічого нового не вклдала в своє життя, чого не було б в житті першо-християнської Церкви або в історичному житті самої Української Православної Церкви. Одне нове, на що зважувалась відроджена Церква — це творення нових молитовних відправ — «Визволення» (текст проф. Володимира М.

Чехівського, муз. хорový уклад композ. П. Гончарова) й «Слово Хресне» (теж В. Чехівського, муз. хор. уклад комп. М. Гайдая). З них тільки першу відправлено кілька разів в св. Софійському Соборі в Києві, а пізніше в Українському Православному Соборі св. Покрови, у Вінніпезі, Канада (відправляв о. П. Маєвський). Але це була тільки спроба творити нові молитовні відправи, та, на жаль, вона не мала змоги охопити усю Церкву. Все ж цього не можна назвати реформаційним рухом, чи шуканням реформаційно-протестантських шляхів.

Українська Автокефальна Православна Церква стояла твердо на православному визнанні, що його з'ясовано двома першими Всесвітніми Соборами Церкви в «Символі Віри».

Тому не справедливо прикладати до характеристики УАПЦеркви, відродженої в Україні 1921 року, назви «революційна», «реформаційна», чи до її Первосвятителя Митрополита Василя — «революціонер», «реформатор». Ні революції, ні реформації — ні Церква, ні її Митрополит не творили в загальному розумінні цих слів.
о. П. М.

Шості Річні Збори Українського Православного Братства ім. Митрополита Василя Липківського

Шості Річні Збори Братства відбулися 6-7 липня 1963 р. в м. Чикаго, Ілл., США. На Збори прибула лише частина членів і за браком відповідного кворуму Збори розпочато о 2-й год. дня, замість 12-ої, як то було заповіджено. Відсутність частини членів пояснюється розпорошеністю, віддаленістю, а частково і байдужістю.

Збори розпочато Молебнем, після якого вшановано вставанням і хвилинною мовчанкою

склав ґрунтовний звіт діяльності управи за 1962-1963 оперативний рік. Праця Управи була не легкою, але більшість праці виконано повністю. Після того склали відчити члени Управи, підкреслюючи, зокрема, велику працю Голови Управи, який до того ж редагував журнал Братства «Церква й Життя».

На внесок Контрольної Комісії ухвалено і винесено повне довір'я уступаючій Управі.

З інформації членів Братства можна зроби-

Президія Зборів Українського Православного Братства ім. Митроп. Василя Липківського і переребрана Управа на 1963-1964 оперативний рік. Зліва: о. Олексій Лімонченко — голова Зборів, сестра Олександра Бондаренко — секретар Зборів і секретар Управи, бр. Степан Сліпченко — заст. голови Зборів, бр. Василь Шевченко — скарбник Управи, бр. Валентин Козно — член Управи, бр. Аркадій Яременко (стоять) — голова Управи Братства. Відсутній є о. Петро Маєвський — заступн. голови Управи Братства.

всіх тих, що відійшли у вічність і замучених голодом в роки 1932-1933.

Для ведення Зборів обрано президію в складі: о. Олексій Лімонченко — голова, бр. Степан Сліпченко — заступник голови, сестра Олександра Бондаренко — секретар. Зачитано привіти: від Архiepіскопа Миколая Урбановича, духівництва, вірних УАПЦ-1921 р., членів і симпатиків Братства, що надійшли з різних країн вільного світу.

Голова Управи Братства А. І. Яременко

ти висновок, що члени Братства на місцях не приділяють нелажної уваги справам Братства, не популяризують в достатній мірі всього того, що стосується життя Братства, а разом з тим і УАПЦ-Мучениці в обороні якої стоїть Братство. Звернено увагу і на деякі негативні факти, до яких насамперед треба віднести малу співпрацю між членами, а часом і байдуже ставлення деяких членів до своїх прямих обов'язків, передбачених Статутом. Все це разом взяте негативно відбивається на праці і на до-

брій опінії Братства і має бути усунене. Всі члени Братства мають звернути найпильнішу увагу на згадані вище недоліки і прагнути до їхнього усунення, бо лише при спільній і братерській праці Братства може з успіхом вести свою працю, і користуватися між вірними Церкви і симпатиками Братства повагою і пошаною та мати надію на поміч Божу, бо «без Бога — ані до порога», як то каже українська приповідка.

По закінченні доповідей членів Управи і доповідей з місць та обговорення їх, переобрано уступаючи Управу ще на один рік в складі: бр. А. І. Яременко — голова, о. Петро Маєвський — заступник голови, сестра О. С. Бондаренко — секретар, бр. В. М. Шевченко — скарбник, бр. В. М. Кохно — член. До Контрольної Комісії обрано: бр. А. Г. Жарський — голова, бр. Т. М. Кохно — член, сестра Р. М. Шлега — член. Дообрано кандидатів у члени Управи: о. Ол. Лімонченка та бр. А. А. Дороша.

Видання журналу «Церква й Життя» покладено на новообрану Управу. Треба зазначити, що журнал набагато покращав як своїм загальним змістом так і технічним виконанням. Збори висловили особливий подяку Голові бр. А. І. Яременкові за добре редагування

журналу та бр. І. П. Матюшенкові за сумлінний догляд над виданням і розсилкою журналу читачам. Поруч з цим доручено Управі виконати ухвалу Зборів про друк листів Митрополита Василя Липківського та його творів.

Члени новообраної Управи дякували за довір'я і просили підтримувати її морально, а Братство — матеріально, базуючись на тому, що окремі деякі члени не своєчасно виконують свої обов'язки.

Треба відмітити, що Збори розглянули справу зміни часу відбуття Зборів з тим, щоб перенести відбуття їх на вересень місяць, але цю пропозицію відхилено.

Окремо розглянуто листи деяких членів Братства з критикою і деякими домаганнями до Управи, але Збори не мали можливості винести будь-яке рішення (позитивного чи негативного) з-за відсутності на Зборах авторів листів, які не висвітлювали достатньо заторкнених справ.

Збори закінчили співом Молитви. Після того відбувся братський обід.

Дай, Боже, всім членам Братства здоров'я, сил і енергії для праці на користь УАПЦеркви, відродженій у Києві року Божого 1921-го.

о. Олексій Лімонченко

БЛАГОЧИННИЙ СПОГАД.

Над річкою Шполкою, зараз за селом Васильковом, є маленьке село Устимівка. Його люди називали хутором. Біля с. Устимівки був відруб землі, десь десятич двадцять. Називали його — «Попівський хутір».

Цю землю давно колись мала вдова княгиня дідишка. Вона побудувала на цьому відрубі церкву та посадила великий фруктовий сад. Після її смерті все це майно, згідно з її заповітом, належало Київській Церковній Консисторії тоді, я пам'ятаю, там жив у старенькій хатині благочинний на Звенигородський повіт. Я не пригадую його прізвища, бо люди його звали завжди — благочинний. Слово благочинний було таким авторитетом для людей Звенигородського повіту, що вони промовляючи його, скидали шапки чи бриля і христілися. Я дозволю собі коротенько написати про діяльність і життя цього священика, щоб пошукати і дорівняти когось із теперішніх священиків до нього. Я людина не духовна і не глибоко обізнана на тому, яким має бути священик, але думаю, що священики, які прочитають написане, спроможуться відповідно оцінити діяльність і службу Українській Церкві благочинного.

Понад двадцять років, жив у старенькій хаті Благочинний з пані-маткою. Дітей вони не мали. Служив служби Божі у тій маленькій Церковці, яка стояла посеред великого саду. Церковця була старенька, але завше виглядала новою і ніколи не була замкнута. У

церкві день і ніч горіли вогні в коштовних лампадах і чи відправлялася Служба Божа чи ні, завше там були люди, які приїхали чи прийшли помолитися Богові. У саду та на землі теж працювали люди, яких ніхто не примушував. Вони самі просили дозволу у Благочинного щось зробити та як те зробити і коли. У великому садку щороку родило дуже багато різних овочів, які люди зривали для себе, а деяку кількість мусіли зривати та відправити тим, що були хворі або немощні і не спроможні нарвати для себе. Те збіжжя, що родило на землі, розподілялося між сиротами та відногось потерпілими родинами.

Отець Благочинний знав докладно всіх людей Звенигородського повіту. Хто був хворий, в кого було яке лихо, яка радість, яка потреба була, все знав.

Із усього, що було на цьому «Попівському хуторі», с. благочинний вважав своєю власністю тільки р'ябу конячину та звичайного воза. Він їздив по всьому повіті, бував у всіх селах і то якраз тоді, коли був там потрібний. Його люди не боялися, а поважали так, що кожне його слово було святим законом. Коли люди бачили, що шляхом рухається р'явенька конячка, то вже задалегідь знімали шапку, щоб уклонитися своєму душпастиреві.

Отець благочинний завше був у чорній або білій рясі і мав на голові оксамитову силю шапочку (не знаю, як по-церковному називається). Усе було зразково

чисте та мало добрий вигляд, хоч було з звичайної матерії.

Пані-матка завше була одягнена так, як одягалися люди середньої верстви.

Дуже рідко о. благочинний їхав сам, без пані-матки. Завше і скрізь вони їздили разом. Пані-матка знала де і коли народилася дитина, якої і кому треба допомоги і часто просиджувала днями і ночами біля хворих.

Хата, в якій жили о. благочинний з пані-маткою, ніколи не замикалася, хоч вони не були вдома по декілька днів. Вони не боялися злодіїв, бо злодії знали, що в їх красти нічого.

Ось таких двоє людей служили Богові, Церкві і людям. 1919-го року натрапили на цей «Попівський хутір» якісь бандити, які, очевидно, думали, що цей священник має скарби і, мабуть, вимагали те, чого в них не було, бо порізали їх ножами і замордували.

Але того доброго діла, яке вони робили на цьому світі, мародери не могли знищити, бо і сьогодні не лише я один, а всі, хто там жив у ті часи не можуть забути, що ці праведники йшли шляхом прокладеним Ісусом Христом.

Коли б усі священники провадили так свою душпастирську діяльність як благочинний на Звенигородський повіт, то певно Україна мала б одну Українську Автокефальну Церкву, мала б незалежну Державу і всі люди на великих просторах України були б однією родиною, однією Церквою.

1921-го року відродилася і повністю оформилася УАПЦ, але її постаралася знищити комуністична влада. Знищили митрополитів, єпископів, священників та не змогли знищити всього, не могли знищити Святої правди, яка то там, то там повстає і виноситься нових благочинних для Української Церкви.

Не мало навіть противників комунізму заради власної слави, заради своєї амбіції допомогли знищити УАПЦ і навіть ще і тепер вважаючи себе духовними проводирями, доводять, що УАПЦ не була канонічною та не мала святости і благодатності. Що УАПЦ без благословення Константинополя, Риму чи Москви не може бути повновартісною.

Але ідеї і священні настанови Митрополита Василя Липківського, очевидно, є святими для України, бо ці ідеї будять і вишукують молодих людей та ставлять на службу УАПЦ, з яких, я думаю, знайдуться такі благочинні, про яких я пригадав, яких знаю і бачив в Україні.

ОСІ ФАКТ, ПРО ЯКИЙ ЗНАЄ БАГАТО ЛЮДЕЙ В АМЕРИЦІ

1947-го року багато українців, що перебували в таборах для біженців у Німеччині, поїхали шукати кращого життя у Бельгію. Коли ми приїхали нас більше двадцять українців з різних таборів, різних віком, з різними поглядами поселили у приміщенні, де жили самітні робітники копалень вугілля. Тут мали перевагу італійці, були росіяни, поляки та українці. Життя стало іншим як було в Німеччині. Хто працював і мав гроші, то міг жити як хотів і купувати та споживати що хотів.

Люди почули волю і трохи вийшли із страху, під яким були чимало років. Добре поївши та випивши горілки чи вина, почали показувати себе такими, якими вони були перед війною та під час війни ще в Україні.

Я звернув увагу на молодого хлопця. Він був зовсім не схожий на інших його віку. Завше був спокійний, витриманий, ввічливий до таких як сам віком та ставився до старших так, як колись в Україні.

Ніколи не можна було чути із його уст брудної лайки або негарних слів. Він не грав у карти, не пив горілки та пива. Завше тримав себе в зразково-чистому порядку. Щоденно ходив до роботи в копальню в другу зміну, тому я навіть не знав його прізвища, а лише чув, що всі його називали Льоня.

Коли приїхали родини з Німеччини, то Льоня, його вітчима, мати та мала сестра поселилися в одному будинку з моєю родиною.

Чотири роки ми прожили під одним дахом. За чотири роки я не чув щоб Льоня сердився або кричав на когось. Маючи вільний час, він читав книжку або просив заграли з ним у шахи. У неділю їздив до музеїв або до театру чи кіна.

Мене навіть здивувало, що Льоня заручився і має одружитися. Мені здавалося, що він ще дуже молодий. 1951-го року, на весні, Льоня одружився і це абсолютно не змінило його манер та поведження. Він завше був спокійний і робив усе продумано.

У кінці літа, 1951-го року, я з родиною і Льоня з своєю родиною повернулися в Німеччину. За те, що ми переїхали кордон нелегально, ми мусіли відбутися кару, посидіти десять днів у в'язниці м. Норенберг. Декілька днів ми були разом в одній камері. Умови й обставини в'язниці нітрохи не змінили чоловіка, який завше в своєму житті мав такт і сприймав усі явища помірковано.

Перебуваючи в таборі «Валка»-Нюренберг, усі українці були об'єднані в одну церковну парафію УАПЦ, яку очолював Протоірей о. М. Явдась. Святкуючи 30 річницю відродження УАПЦ, Протоірей о. М. Явдась у своїй проповіді розповів докладно про всі засади УАПЦ 1921 року та завдання, які стоять перед свідомими українцями, щоб проповідувати надалі ідеали дорогого Митрополита Василя Липківського. Я чув, як мати Льоні сказала:

— «Я прожила на світі сорок сім років і вперше чую про справжню Українську Церкву».

Після цього Льоня почав брати активну діяльність у житті Церкви. Незабаром Протоірей о. М. Явдась почав радитись, щоб організувати курси для підготовки кандидатів у священники. Знайшлося охочих п'ять осіб, серед яких був і Льоня. Я зауважив о. Явдасеві, що найкраща кандидатура на священника — це Олексій Лімонченко. 1955 року, десь у травні чи червні, я почув вістку, що той, про якого я говорив, посвячений у священники. Я з великим задоволенням подумав: Слава Богові, я не помилюся.

Не один раз, читаючи журнал «Церква й Життя», я прочитав написане: Всеч. о. Олексій Лімонченко... і зупинився над цим і подумав, чи правдиво називають о. Олексія всечесним? Думаю що цілком правдиво. Адже о. Олексій Лімонченко, присвячуючи себе на

службу Богові і Церкві, не бачив абсолютно ніякої матеріальної перспективи і духовної підтримки від великого загалу. Він здавав собі справу, що будучи священиком УАПЦ, 1921 — го року, з багатьох кінців матиме напади. Він не побоювався ніяких нападів, ніяких труднощів, а з розсудком став на службу справжній УАПЦ.

При моральній підтримці відданого борця за ідеали

УАПЦ, 1921-го року, Всечесного о. П. Масвського, о. О. Лімонченко впевнено і справедливо проповідуватиме слово Боже і принесе велику користь УАПЦ та її народів.

Радісно читати, що називають о. Олексія всечесним, бо він насправді того заслуговує і напевне те виправдає перед Церквою.

Микола БЕРЕЗЕНКО

Два великі свята в парафії св. Володимира м. Лос Анжелес, Каліфорнія

У двох підряд місяцях — в червні й липні — Парафія наша Урочисто обходила два великі свята: а/ 2-го червня — 1-ші роковини Відкриття ново-збудованого храму, а разом й Зелених Свята, бо на ці свята 1962 р. освячено ново-збудований храм, і б/ 28-го липня — Храмове Свято — св. рівноап. кн. Володимира.

Обидва свята були проведені дуже урочисто відправою Богослуження обома парафіяльними священиками — Всч. о. Петром Маєвським і Всч. о. Олексієм Лімонченком з участю великої (як на вакаційний час) громади вірних. Церковний хор співав натхненно — під управою довголітнього нашого диригента п. Івана Паркера. Проповіді були україн. й англійською мовами.

Щодо Роковин побудови церкви, то треба зазначити, що храм наш присвячено 40-літтю Відродження нашої Рідної Церкви в Україні — Укр. Автокеф. Православ. Церкви — 1921 р. Це єдина церква на американській землі, що своїм народженням відзначає відродження рідної церкви в Україні.

В цей день Парафія одержала коштовний дар — зелені золотом ткани священничі ризи, що в них уперше служив біля святого престолу всечесний отець Олексій. Всечесний отець Петро був теж в зелених ризах, також і хлопці, що прислужували при відправі. Ризи справив Вельмишановний пан С. Борщевський в здоров'я свого внука. Вкінці відправи помянуто мучеників Рідної Церкви: зокрема її Митрополита о. Василя Липківського, що були замучені безбожною більшовицькою владою в Україні в 1921-1931 рр.

Після відправи була загальна трапеза, приготована за проводом старшої сестри Олени Деделюк і святковий концерт у 2-ох частинах — духовній й світській. У 2-ій частині поставлено одну дію оперети «Запорожець за Дунаєм», з дуже гарним виконанням. Концерт проводила вш. пані Катерина Дворниченко.

Храмове свято відзначене тим, що церква одержала

чудову ікону св. Володимира, для вжитку на аналої посеред церкви, виконану артистом проф. Юрієм Афанасовичем Сластіоном. Ікону створено за старовинним зразком, відбитим на монетах під час володіння вел. кн. Володимира — уся в золотій обробці. Зверху ікони св. Володимир на престолі у дорогих шатах, з високим хрестом у руці. У малому лівому колі Боже Мати, в правому — Спаситель.

Парафія щиро вдячна Професорові за майстерне виконання ікони. Парча на іконі виглядає немов справжня матерія, а не намальована на полотні.

В кінці Літургії відправлено вдячний Молебень за здоров'я працівників-членів парафії.

Після відправи була храмова трапеза з вітаннями з нагоди церковного свята.

Після трапези відбули Піврічні Збори Парафії. Збори, заслухавши звіти членів Управи Парафії, ствердили, що парафія гарно розвивається, як духовно, так і матеріально. Число вірних зростає, багато туристів відвідує церкву з-за її краси й мистецького викінчення в середині — вітражні (стейнд глесс) вікна й справжня мозаїка на стелі.

Щодо фінансів, то за 1-ше півріччя парафія мала прибутку близько 8 тисяч доларів, крім одержаних по тестаменту від бл. н. Михайла Дмитровича (майже 4 тисячі доларів), що їх поставлено на окремий рахунок для придбання додаткового подвір'я. За цього пів року сплачено близько 4 тисяч доларів боргу, зроблено певні інвестиції на суму близько 2-ох тисяч доларів. На загальну вартість свого майна на суму близько 150 тисяч доларів, парафія має ще боргу менше 10 тисяч доларів. Велику ощадність парафія наша має завдяки своїм священикам, що дуже малу нагороду беруть за свою працю, а саме, лише по 50 дол. у місяць. Довголітнім Головою Парафії є п. Іван Кручковський.

ЧЛЕН ПАРАФІЇ

ПРОМЕНИ Й ТІНІ

Липня 5-го 1963 р. треба відбути зміну на праці вночі, а завтра Річні Збори Братства аж... в Чикаго. Часу поміж кінцем праці і виходом автобуса лише п'ять годин, а спочинок? Та хіба це вперше, що жертвуємо спочинком. Отже — їду. Спітнілий, безкраю перетомлений, але своєчасно добрався до приміщення призначеного на Збори. Етема втікає, коли вітаюся

з учасниками Зборів з Каліфорнії, з Канади, з Мічигену, з Міннесоти й Ілліной. Як і завжди все святочно, урочисто і вся увага присутніх в молитві. Молебень відправляє о. Олексій Лімонченко. Співають всі присутні.

Відкриття Зборів, вступне слово голови Управи, виступи президії: о. О. Лімонченко — голова, бр. Степан

Сліпченко — заступник голови, сестра Олександра Бондаренко — секретар. Узгіднили повістку денну й першим питанням — відчит голови Управи Братства, а я не слухаю, а бачу всю тяжку дорогу Управи від минулих Зборів: розкиданість членів Братства майже по всіх континентах світу, тяжка облога своїми ж душпастирями, що відірвалися від Матірної Церкви, відродженої 1921 р., а тепер на кожному кроці шкодять тим, що про ту Церкву згадують, боронячи її від забуття. Ось в таких умовах живуть і діють братчики.

Відчит скарбника Управи Братства показує, що ніяка сила не може створити пропасти для Братства: журнал ч. 4/37 — вже оплачене, о. Петро М'яевський разом з привітанням для Зборів надіслав гроші на половину оплати наступного числа журналу, з далекого Колорадо обізвались і щедрою рукою обдарували Братство родина панства Майстриків та бр. Микола Антоненко, як правило підтримують нас з Каліфорнії родина О. Мельника і таких добродіїв десятки. Поважне число осіб, що передплачують журнал і дають свою високу оцінку тематиці, яка має місце в «Церква й Життя», діє підбадьорююче і вже на Зборах чути голоси про підвищення тиражу. Учасник Покрівських Зборів УАПЦ, що відбулися 25 грудня 1962 року в м. Детройті, радісно інформував мене, що на тих Зборах не було жадних розбіжностей і панував повний спокій. На це я відповів йому, що ті Збори були мертві й не конструктивні, а братські Збори завжди бурхливі, кожний висловлює свій погляд на заторкнуте питання, не лишають поза увагою найменшої ваги питання, а тому кожне мале чи велике питання, що його обговорюють на братських Зборах — узгіднене. Багато роботи Зборам: вчорашнє, сьогоднішнє й прийдешнє. Все конче потрібне — Братство ніби машина велетенського призначення, все має бути на місці й під контролем.

Коли втота від напруженої праці давалася добре взнаки, бр. Степан Сліпченко запропонував прослухати плиту, наспівану хором катедри св. Володимира в Торонто (Канада) під керівництвом маестра Ю. Голловка. Божественно — ангольський спів переніс кожного думкою на батьківщину, до рідних і близьких, з часів незабутнього і безповоротного дитинства. Вірю, що кожний, слухаючи той спів, почув в собі нову силу й приплив енергії до праці щоб допомогти братам у неволі, стогін і сльози замінити на усмішку й молитву, а молитва з дією й пожертвою є силою сил.

Проте, братчики звичайні люди, а тому трапляються і в нас дива з несподіванками: Ось один, що не мав можливості приїхати, прислав листа на ім'я Зборів:

«Во ім'я Господа Христа
Благословляю ваші збори,
Зробіть ось так, як я велю
Бо буде вам всім грішним горе»
Он як, усі нараз сказали,
Такого ми ще не чували
І думу думали тяжку: карать,
Простить, чи так лишить?
Молитва вгодна буде Богу,
А ти іди в пряму дорогу:
Та попрацюй, та розпитай —
Тоді накажи нам давай.

Так вирішили Збори питання з листом-несподіванкою і незрозумілою поведінкою братчика.

Спільною молитвою закінчилися 6-ті Річні Збори Братства, коли вже сонечко глибоко сховалося за обрій, а місто-велетень тонує в огнях і серпанкові диму, може й не знаючи, що пережив ще одну хвилину в житті УАПЦеркви. На Батьківщині — Україні напевно проспівали б треті півні, коли ж ми щасливо добрались додому, покривши віддаль 300 кілометрів.

В. МАРКОВИЧ

ПОРІЗАНІ ХРЕСТИ

СПОГАН

В перехідному таборі Келерберг, в Австрії для виїжджаючих на працю в Англію скитальців — рух. Завтра відходить наш транспорт. Ранком нас посадили на вантажне авто, і з речами відвезли на залізницю, де вже очікував поїзд з класними вагонами. Розміщуємося й чекаємо від'їзду. Рушили.

Спочатку поїзд поволи рухається над урвищами вгору. Десь там унизу долина і видно церкву й хати. За перевалом поїзд приспішує хід і попри скелясті гори спускаємося в долину й наближаємося до великого міста Зальцбург. По зупинці вирушаємо далі. Швидко пливають обабіч нас, у вікнах, будинки міста, але ось починаються бараки. Серед них майдан з типовою дерев'яною українською церквою, біля якої стоять люди й привітно махають нам шапками. «Дивіться, Українська Православна Церква». «Наш табір» — радісно гукають до своїх сусідів подорожні. «Хіба православна Церква не одна для всіх народів?» — злісно зауважує мені малорос, що проліз до транспорту як югослав.

«Господь Ісус Христос сказав апостолам: Не йдіть ні до самарян або поган, а лише до синів Ізраїлевих». Ці слова треба розуміти так, що кожний народ мусить творити свою національну Церкву, і помагати в біді кожному. Москалі також називають себе православними християнами, але поведінкою на ділі й духом вони гірші за поган». Відповіді я не дістав, а наші люди дивилися на перекинчика з злорадною усмішкою.

Переїжджаємо німецький кордон і поїзд повною ходою несе баварською рівниною. Саме почалися жнива і на полях повно працюючого люду. Мило дивитися на чепурні будинки господарств. Гори відходять на південь і десь зникають. На обрії видно велике місто Мюнхен його ми обминаємо.

Вечоріє і всі лагодяться спати. Ранком, ми вже в промисловій області Німеччини. Переїздимо великі міста з слідами війни — поруйновані станції, будинки, господарства та інше. Наближаємося до великого мі-

ста. Це мета нашої подорожі — Мюнстер, головне місто Вестфалії. Зупиняємося на деякий час і поїзд поволі рушає далі. Що це таке? Обабіч нас задимлені стіни будинків. Порожні отвори вікон ще більше посилюють почуття жаху. Срізь застигла смерть і ми всі відчуваємо це й притихли. Здається й поїзд це саме переживає і йде тихою ходою. Праворуч видно великий горбок розбитої будівлі. На внутрішніх стінах майнули лагідні барви. Це все, що залишилося від славного своїми мозаїками Мюнстерського Собору. Минувши розбиту станцію поїзд прискорює хід й бічними пляхами підвозить нас до колишніх касарень. Тут ми перебудемо пару днів. Нова перевірка, після якої відстанемо призначення, куди в Англію їхати.

Ледве ми розмістилися, як чуємо що нас кличуть на панахиду до українського цвинтаря біля вхідних воріт. Справді, біля воріт, в кутку двора знахожу на товп люде серед рядів могилок. В головах кожної могилки стовпчик. Що це таке? Розпитую і мені розповідають. Коли Англичі зайняли Мюнстер, то полонених українців, що служили в німецькому війську хотіли видати москалям. Їх зачинено на четвертому поверсі ось того будинка. Напередодні видачі всі з криком: — «Слава Україні» — вискочили через вікна й позабивалися. Спочатку в головах кожної могили був хрест, але коли почали везти скитальців до Англії на

роботу, декілька транспортів наших людей, побачивши цвинтар відмовилися їхати.

Англійський комендант, щоб не дразнити переїжджаючих, наказав **порізати хрести**, а на місце їх поставити стовпчики з числами. Хто хоче знати **прізвиська** похованих то може довідатися в Канцелярії коменданта.

Надходить священник УАПЦеркви з **золотим хрестом** на грудях. Замість одної ноги дерев'яна милиця. Кажуть мені, що це колишній Соловецький в'язень. Едягає ризи й починає правити панахиду українською мовою. Співає імпровізований хор з присутніх на панахиді.

— «Де б ви не були. Куди б вас доля не занесла, завжди пам'ятайте про ці могили», — вливають слова казання священника. Мовчки, похиливши голови, всі ми слухаємо. Чоловіки стримуються від сліз, жінки плачуть.

За пару днів, ми вже під караулом лотисів їхали до голандського кордону. Сумно на душі. Перед очима плигають порізані хрести, нагадуючи минуле й дійсність, бо війна є війною...

Минуло вже багато років, а порізані хрести й далі стоять в очах. Чи не є подібне церковне життя українського народу до цвинтаря в Мюнстері з порізаними хрестами?

Дмитро САВКЕВИЧ

Документи — свідки неспокою в Українській Православній Церкві

1. Лист парафії св. Апост. Андрія Первозванного в Філадельфії, Па., 15 липня 1963 р.

Його Високопреосвященству, Високопреосвященнішому Архiepіскопу ГРИГОРІЮ, голові Великої й Малої Ради УАПЦ (Соб.) в Чикаго, Ілл.

Високопреосвященніший Владико.

Поскільки відносини нашої парафії з Вами, Високопреосвященніший Владико, а також з Малою Радою, дійшли до різких непорозумінь, ми парафіяни парафії св. Ап. Андрія Первозванного в Філадельфії, Па, вирішили по-доброму відійти від Вас та спокійно славити Господа.

Просимо ласкаво Вас пробачити за все те чим ми Вас свідомо чи несвідомо обідили на протязі Вашого зверхництва. Обіцяємо Вам завжди молити Бога за Вас та залишаємось з надією, що ще в майбутньому ми будемо разом в одній Українській Автокефальній Православній Церкві, смолоскипом якої буде 1921 рік, та пам'ять блаженного Митрополита всієї України Василя Липківського.

Якщо б ми і лишилися, Високопреосвященніший Владико, під Вашим зверхництвом, то наше церковне життя, не довело б ні до чого корисного для української нації та православної віри. Ми б лише, зберігаючи повагу до Вас, Високопреосвященніший Владико, згубили б наших дітей в американському морі, і нічого б доброго не лишили після себе для майбутнього покоління. Адже, УАПЦ(Соб.) нічого не зробила за 11 років свого існування в Америці, щоб могло бути видним як для нас так і для інших народів. Ще раз

просимо вибачення та бажаємо Вам щастя, здоров'я та многі літа.

З пошаною до Вас — Парафіянин парафії св. Апол. Андрія Первозванного в Філадельфії, Па.

2. Лист священника Михайла Борисенка, м. Філадельфії, Па. 11-го липня 1963 р.

До Його Високопреосвященства, Високопреосвященнішого Архiepіскопа ГРИГОРІЯ, Голови Великої й Малої Церковної Ради УАПЦ на Чужині.

Дорогий Владико.

Безупинні неприємності, які вже довгий час точаться між парафією св. Ап. Андрія Первозванного в м. Філадельфії та Малою Радою, примусили і мене цим коротеньким листом покласти край моїм щоденним переживанням. Все, що вимагає переважна більшість парафіян Вам давно вже відомо, та й не раз приїжджав, за Вашим доуученням, секретар Малої Ради, митр. прот. Ол. Биковець, який прекрасно міг оцінити прагнення вірних. Хоч правда, дехто складає всю вину на мене грішного, не дивлячись на те, що я всіма силами старався утримувати спокій. Не знаю, чи знайшовся б ще хтось такий, що міг би відтворювати прагнення переважної більшості парафіян до Церковної, а тим самим і до національної єдності? Наші парафіяне мають нагоду придивлятися до Церковного і національного життя в УАПЦеркві, що є під зверхністю Високопреосвященнішого митрополита Іоана, куди вони від всього серця, штовхають своїх дітей, маючи на увазі зберегти їх православними українцями.

Ці події примусили і мене уважно передумати моє становище та прийняти тверде рішення, бо прийшла черга й мені, як і усім попередникам Вашої Єрусалимської, прислатись до УПЦеркви, що є під зверхністю Митрополита Іоанна.

А тому, уклінно прохаю Вас, Високопреосвященніший Владико, дати мені ВІДПУСКНУ ГРАМОТУ, і я буду вдячний Вам за всі Ваші турботи, які приділили для мене на протязі всіх років нашої співпраці. Прощу вибачити мені грішному та більше не рахувати мене у складі Вашого духовенства.

З побожністю і любов'ю в Христі: — священник

Михайло БОРИСЕНКО.

3. ПОВІДОМЛЕННЯ — Всім вірним парафії УАПЦ св. Апостола Андрія в Філадельфії.

Мала Рада, Керівний Орган Української Автокефальної Православної Церкви в ЗДА, сповіщає всіх побожних вірних парафії УАПЦ св. Апостола Андрія в Філадельфії, Па., про наступне:

Розглянувши стан у парафії св. Ап. Андрія в Філадельфії, Па., та дії настоятеля парафії, Мала Рада УАПЦ на засіданні дня 18 липня 1963 року ухвалила: За порушення Св. Канонів і ієрейської присяги, за конспірацію проти УАПЦеркви в ЗДА і дезорганізацію парафії Св. Андрія в Філадельфії, Па., священника Михайла Борисенка заборонити в священнослужінні з 18 липня 1963 року і віддати під Духовний Суд для позбавлення священного сану. Про це рішення повідомлено священника Михайла Борисенка перед неділею 21 липня 1963 року, але він не підкорився цьому рішенню Керівного Органу на чолі з Високопреосвященним Архiepіскопом ГРИГОРІЄМ, Зверхником УАПЦ і духовним батьком свящ. М. Борисенка, і, відкинувши заборону, наважується служити далі. Цими діями він накликав на себе канонічну кару — ПОЗБАВЛЕННЯ САНУ. Першого серпня 1963 року ВПреоув. Архiepіскоп ГРИГОРІЙ виніс своє Архiepістирське рішення щодо свящ. Михайла Борисенка, яке подасмо нижче:

«Вушньому священнику Михайлу Борисенку — За порушення ієрейської присяги й церковної дисципліни та Святих Канонів (Ап. 31, 39, 55; четв. 18; шост. 34; Лаод. 57; Карф. 10; Гакгр. 6; Двукр. 13 і 14). за невиконання наказу Зверхника Церкви й Малої Ради від 18 липня 1963 року, про заборону в священнослужінні (Ап. 28, Ант. 4), та за зруйнування і розбиття Св. Андріївської парафії УАПЦ м. Філадельфія вас, першого серпня ц. р., позбавлено нами священного сану й відлучено від Св. Церкви.

Псалмопівень Давид про тих, хто слухає більше людей, ніж Бога, й творить зраду, сказав: «не буде жити в моїй хаті той, хто творить зраду, не буде стояти перед моїми очима той, хто неправду говорить (Пс. 100, 7). А Ап. Павел навчає: «Вилучіть лукавого з-поміж себе». (Кор. 1, 5, 13).

Віднині, хто буде єднатися в молитві з ізверженням від кліра, совершає великий гріх і підпадає відлученню від Церкви (Ап. 10 і 11). Це відноситься не лише до мирян і священства, а й (до) єпископів, які б прийняли в своє лоно позбавленого (Ант. 2, Карф. 9).

Ми віримо, що жодна справжня православна Церк-

ва, згідно з Святими Канонами, позбавленого та відлученого від Церкви не прийме. Про це рішення негайно буде доведено (до відома) духівництву й вірним всіх православних Церков.

Архiepіскоп ГРИГОРІЙ, (в. р.)

м. Серпня 1 дня Р. Б. 1963-го

Зверхник УАПЦ на чужині».

4. ПРИСЯГА, що її підписав Михайло Борисенко, 17-го грудня 1955 року.

Я нижченазваний Михайло Борисенко покликаний до служіння в святій Укр. Авто. Православній Церкві, що відродилась після довгих віків неволі в році 1921-му, в сані священника, обіцяюсь і клянусь перед Святою Євангелією й животворчим хрестом в тім, що буду проходити моє священницьке служіння з пильністю і у всьому чинити згідно з заповідями Христа і Святих Апостолів. Апостольські правила і канони семи Вселенських і благочестивих помісних Соборів і правила Св. Отців буду берегти й неухильно виконувати. Все що прийняли Св. Апостоли й Св. Отці, і я приймаю і від чого вони відмовились і я відвертаюсь.

Обіцяю передання Церковні, устами святі і всі чини Кафолічної Східної Православної Церкви оберігати й виконувати незмінно. Обіцяюсь і церковний спокій дотримувати, бути дисциплінованим і завжди коритися Зверхникові нашої Святої Церкви, Високопреосвященнішому Архiepіскопу Григорію і Єпархіальному Начальству. Науку Церкви буду додержувати в усій чистоті, оберігаючи парафіян від спокуси, всяких ересей й іновірних та інославних наук. До цього обіцяюсь нічого не робити по нужді чи примусові від сильних світу цього чи від множества людей, навіть коли б смертю мені запрожували, наказуючи робити всупереч науці Христовій та Божественним і священним правилам.

Із супротивниками Церкви Святій буду поступати з розумом і кротістю, як учить Апостол Павел, що слугі Господньому не подобає сваритися, а тихому бути до всіх, учительним, незлобивим, з смиренням навчаючи противників, щоб дав їм Бог покаяння на розум істини. А це по заповіді, — віддайте кесарево кесареві, а Боже Богові, — обіцяюсь бути вірним і добрим громадянином держави, в котрій живу. Служби Божі правитиму побожно і по встановленому чині, нічого самочинно не міняти. Проповідуватиму слово Боже неліносно, пеключись про навчання вірних істинам Християнської віри й моралі, навчаючи і словом, і прикладом життя мого. У всьому буду гідним стану мого, пам'ятаючи, що провини священнослужителів викликають більше спокуси, ніж провини звичайної людини.

Все, чому я сьогодні заприсягнув, обіцяю до останнього мого зітхання, ради будучих благ, виконувати. Нехай буде мені Серцевидець Бог обіцяння мого свідком.

На закінчення цієї присяги цілую слова Святої Євангелії і Хрест Спасителя мого.

Підпис: М. Борисенко (власноручний)

Вищепідписаного Михайла Борисенка до присяги привів — Архiepіскоп Григорій (Власноруч. підпис)

м. Грудня 17, Р. Б. 1955-го. м. Філядельфія, Америка.

V. Лист побожного парафіянина до журналу «Церква й Життя».

Дороге у Христі Братерство.

Прийміть щирі слова правди в справі парафії св. Апостола Андрія у Філядельфії.

Ця справа, як тепер виявилось, тяглася два роки. Парафіяни хотіли посидання, а о. Михайло Борисенко — більше грошей. Тепер задоволені всі. Липня 14-го ц. р. на піврічних Зборах парафії, розбирали справу Статуту. Ніби то старий Статут не годився для чартеру, а фактично не годився для Комісії, що його розглядала-розбирала, тому і повикидала все, що торкалося УАПЦеркви. А сам настоятель сказав, що йому погрожували життям, але хто погрожував та за що, — не сказав. Можу чесно ствердити, що розігнали цю трагікомедію, знаменито, і так підібрали акторів й розділили ролі, що треба дивуватися — великі фахівці. І от тепер, парафія ще по-

меншала, а хотіли щоб збільшилася й скріпилася. Є думка вийти з членів парафії та мабуть не вийду, подумаю, бо діти, онуки, яюсь недобре без церкви, хоч арх. Григорій нічого не давав Церкві, та і теперішній владика (м. І Теодорович, Ред.), нічого не принесе. Як у своїй серці буде спокій тоді і світ буде інакший.

З християнським привітом до Вас — І. Т. К. - -з. Серпня 19-го дня 1963 р.

Від Редакції: Друкуючи вищеподані документи, Редакція не погоджується і не поділяє поступовань Арх. Григорія і Малої Ради, так само як і поступовань настоятеля парафії о. Михайла Борисенка, і тієї частини парафіян, що стали по його боці. Свої думки по цій справі, Редакція висловить пізніше, в статті, що її буде надруковано в черговому ч. 6/39, листопад-грудень 1963 р.

Величаве відзначення Тижня Поневолених Націй

Тиждень Поневолених Націй в Питсбуржчині, Північна Америка, був в цьому році великою подією. Програма відбулася в недалекому від м. Питсбургу Кеннівуд Парку і приблизно п'ять тисяч осіб різних національностей взяли участь у відзначенні Тижня Поневолених Націй. Головну політичну промову виступив відомий приятель українців, конгресмен Едвард Дєрвінські з Чикаго. Крім нього ряд визначних осіб з американського політично-громадського світу цього міста заліза і стали взяли активну участь у програмі.

З-поміж усіх наших громад, в яких відзначено цю подію, Питсбуржчина цього року дала незвичайно оригінальну програму: головною темою маніфестації було вшанування найвищих єрархів-мучеників поневолених Московією націй, як України, Мадярщини, Польщі, Литви та Словаччини. Перед властивою програ-

мою кожна згадана національна група сформувала на вулицях парку похід, в якому у відповідних національних стрях і з своїми прапорами — несено прибрані в національні кольори й квіти — великих розмірів портрети своїх відносних Владик, замучених або переслідуваних безбожницькою червоною владою на рідних землях. Ці портрети винесено на сцену й поставлено на почесному місці. Військова оркестра місцевого гарнізону морських піхотників очолювала похід, а потім відіграла американський національний гімн.

Римо-католицький єпископ Питсбургу, Джан Дж. Врайт, під час своєї надхненної промови вшанував поіменно відносних єпископів-мучеників, починаючи від убитого в казематах ГПУ героїського Владика Української Автокефальної Православної Церкви, митрополита — мученика Василя Липківського, потому віддаючи глибокий поклон другому великому страдникові, первоєрархові Української Католицької Церкви митрополитові — ісповідникові Йосифові Сліпому. Про митрополита Василя Липківського сказав між іншим єпископ Врайт, що цей Христовий Герой в обличчі позної ліквідації УАПЦеркви комуністичним режимом, такими словами заіривав своє стадо до витривалості: «Христос будував Свою Церкву на землі не лише тоді, як вільно проповідував Боже Слово, а також і тоді, як висів на хресті розп'ятий своїми ворогами». Говорячи про митрополита-ісповідника Й. Сліпого, єпископ Врайт змалював слухачам важке 18-літнє ув'язнення цього Владика, його героїську витривалість в жадливих терпіннях, також про старання Папи Івана XXIII для його звільнення і про те, як глибоко його шанує теперішній Папа Павло VI-й. Майстром церемонії цілого свята був п. Михайло Ко-

Оголошення

Управа Братства виготовила, має в наявності на складі, і кожний хто бажає може придбати для себе чи своїх друзів:

1. Великий фотопортрет Митрополита Василя Липківського, покритий пластиком й закритий кортоном, що розкривається й служить за підставку.

Ціна — 3 долари з пересилкою.

2. Великий фотопортрет Першого Всукраїнського Православного Церковного Собору в Києві в 1921 р., виготовлений на гарному, міцному папері.

Розмір: 14 на 11 інчів. Ціна — 5 доларів з пересилкою.

Замовлення слати на адресу Управи Братства, або на адресу Скарбника, що його подано на стор. 24-й журналу.

Сплачуйте Вану заборгованість. Не вводьте нас у непотрібні-зайві витрати.

мічак, директор Української Радіової Програми в Питебургу, одночасно постійний секретар Комітету Поневолених Націй на Питебуржчину.

Перед і після свята місцева американська преса присвятила чимало уваги цьому відзначенню, поміщу-

ючи також відповідні світлини з портретами єпископів-мучеників поза залізною заслоною.

Частина програми характеризує фотознімка, на якій бачимо керівників і учасників маніфестації з портретами владик-мучеників.

На фото стоять (зліва): Директор Української Радіопрограми в Питебургу інж. Михайло Комичак з портретом митрополита Василя Липківського; Павло Казімер з портретом литовського єпископа Матуліонуса; єпископ римо-католицької Питебурзької дієцезії Джан Врайт з портретом митрополита-ісповідника Йосифа Сліпого та голова Питебурзького Комітету Поневолених Націй Мек Грейді з портретом кардинала Міндсенеті.

ОГЛЯД ПРЕСИ

1100-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ СВ. СВ. КИРИЛА ТА МЕФОДІЯ

У цьому році минає 1100 років, як святі Кирило та Мефодій принесли світло науки Христа і нову християнську культуру. Відзначення цього славного ювілею відбувається в цілому світі. Для Канади створено такий комітет у Торонто. Постав він за ініціативою словаків, бо святі Кирило та Мефодій почали свою діяльність на території сучасної Словаччини. Почесним головою Канадського комітету є єпископ Ісидор Борецький, української католицької єпархії. Святкування відбуватимуться два дні. На цих урочистостях будуть присутніми — Апостольський делегат, представники міста, урядів Онтаріо і Канади. Літургію буде відслужено у візантійсько-слов'янському обряді на площі Канадської Національної Виставки. У літургії візьмуть участь найвищі достойники Католицької Церкви у Канаді й єпископ А. Грутка з США. Комітет сподівається, що на цих урочистостях буде щонайменше 20 000 осіб.

СПРАВА УТВОРЕННЯ ЄДИНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

Археп. Грецької Церкви в Америці Яків заявив, що «суперництво» між різними частинами Православ'я в Америці зменшує його вплив серед інших Церков. Він сказав, що окремі Православні Церкви «повинні відкласти амбіції і зробити вклад в справу утворення Єдиної Православної Церкви». Один грецький журнал наводить ці вислови археп. Якова і з ним не погоджується, підкреслюючи важ-

ливість національних моментів в Помісних національних Церквах. Особливо було б тяжке становище тих Церков, які б вливалися в таку «Єдину Церкву», тратячи свою власну національно-організаційну структуру тут, в Америці, в той час, коли їхня ієрархія й організаційна будова в тих краях, Помісними Церквами яких вони є, частково зруйнована безбожною комуністичною владою, частково включена в організаційну структуру інших Православних Церков. Для таких емігрантських Церков, крок, запропонований архієпископом Яковом, означав би їхню повну ліквідацію.

Базуючись на певних матеріалах, маємо сказати, що поміж ієрархами Української Православної Церкви знаходяться односторонні архієпископа Якова, і роблять заходи до влиття в «Єдину Церкву». Чи знають про це вірні тих Церков, нам не відомо.

НА АФОНІ — НЕГАЙНО ПОТРІБНА ПОМІЧ (З листів проф. Ващенка до о. Ігумена Іова (Скакальського), Канада

«Щодо Пантелеїмонового монастиря, то всі чутки про його перехід до юрисдикції московського патріарха позбавлені усяких підстав. Насправді ніхто нікуди не переходив і коли б хотів, то перейти не може, бо законом уряду від 1926 р. всі монастирі є грецькою власністю й ченці — грецькими підданими. Справа там в іншому: два рази представники московського патріарха — два митрополити були на Афоні помолитись лише три дні кожного разу. Ільїнський скит відмовився їх прийняти загалом. Сказали,

що вони не хочуть їх бачити й чути. Там вони так й не були. В Пантелеїновому монастирі їх прийняв ігумен Іліян. Лише тому, що дві його сестри живі в Пермі й він боявся, що коли відмовить, то можуть там останнім робити труднощі. Решта ченців не прийняла й відмовилась з ними правити службу Божу. Так вони й правили раз лише й з греками лише. Ніхто з слов'янських ченців (більшість там з України) не захотіли їх бачити чи правити з ними. Отже, про будь-який перехід не може бути й мови».

«Ільїнський скит — український. Поміч конче потрібна, щоб не пропали для нас... цінності. Треба хоч з десять українців на Афон. Мені б дуже хотілось, щоб хтось з наших українських священиків там побував би. Бо самі бачите з листа, як, наприклад, в Ільїнському скиті й досі всі ченці вважають себе українцями. А поміч туди конче потрібна, бо мине якихось кілька років і всі наші скити вимруть і перейдуть до греків і пропали для нас зі всіма їхніми чудотворними образами, великими іншими святинями, не кажу вже про звичайні матеріальні й культурні цінності... Нам треба небагато: якихось десять людей, щоб протримали десять-двадцять років наші монастирі, поки зміняться обставини в світі».

«Й тільки доводиться шкодувати, що наші українські Церкви й українці, не дивлячись на мої старання, нічим досі не допомогли Афону, не рахуючи вміщення пари статтів, написаних же мною, в церковних часописах. На Ювілей 1000-ліття Св. Афону жодна слов'янська Церква, крім московської, не одержала... запрошення». («Вісник», 15. 6. 1963 р.)

КОМУНІСТИ-БЕЗБОЖНИКИ РОБЛЯТЬ СВОЮ СПРАВУ

Тиск на релігію продовжується. Емігрантська румунська влада повідомляє, що в Агапійському монастирі в Румунії, заснованому в 1585 році, і який мав колись 400 черниць, залишилося тільки 22, а решту влада змусила повернутися додому або працювати в колгоспах. Церкву в монастирі закрито, священика нема. Монастир можна відвідувати лише за спеціальним дозволом влади. В інших місцях Румунії — закрито низку інших чоловічих і жіночих монастирів. Безбожники знають своє.

НЕ БУВАЄ ДИМУ БЕЗ ВОГНЯ

Православних українців неприємно вразила вістка про те, що УКК в Америці послав привітання папі Іванові ХХІІІ з приводу Ватиканського Собору, подавши, що це посилають католики й православні. Частина православного духовенства запрогестувала перед УКК за такий гвалтовний вчинок і достала вияснення п. В. Мудрого, що на попередніх зборах православні українці не протестували з приводу резолюції, і тим дали право вважати її однудушною. Римські закони кажуть: «Хто мовчить, той погоджується». Чому це протестувало лише духовенство Мінеаполісу, а провід УПЦ в Америці, на чолі з м. Іоаном Теодоровичем, зацікавився в цій справі і мо-

вчить? Значить і так треба розуміти, що вищий провід Церкви погоджується.

А ось в журналі «Українське Православне Слово», ч. 5, травень 1963, на тер. 15 — читаємо: «Один з о. настоятелів звернув усі дручки на замовлення молитов за жертви Великого Голоду, навіть не написавли, хоч на клаптику паперу, — чому він ті дручки звертає. З кількох листів довідуємось, що в деяких парафіях о. настоятель навіть не згадував про заклики до молитовного вшанування жертв Голоду і про той заклик люди довідались від сусідів з іншої парафії». Важко навіть собі уявити, щоб так поступили англійські або французькі священики, коли б до них звернувся Провід Церкви. Але такий факт має місце, і має розцінюватися як злий намір, вістря якого порозумно спрямоване в бік жертв Великого Голоду. Треба думати, що поведінка настоятеля що поступив так як то сказано в дописі, є ані що інше, як протест проти Проводу Церкви і його дій.

НЕ-КАТОЛИКИ ПОВИННІ ВИЗНАТИ «ПЕРШЕНСТВО Й НЕПСМИЛЬНІСТЬ» ПАПИ

В день коронації папи Павла VI «Вінніпег Фрі Пресс» (1. 7. 1963) подав: «Він (папа) висловився ясно що протестанти й інші християнські віроісповідання повинні визнати католицьке вчення про першенство папи і його непомильність у справах віри й моралі». Павло VI сказав це в день його коронації — 30. 6. н. р. Ця вістка подана на основі інформацій пресової агенції НУНТ з Ватикану.

Повстає питання: А що ж власне змінилося в Католицькій Церкві по відношенню до інших християнських Церков? Чи ті християнські Церкви, в тому й Українська Православна Церква, зробили помилку відмовившись приймати участь у II-му Ватиканському Соборові, чи якраз навпаки?

ПАПА ПАВЛО VI МОЛИТЬСЯ ЗА УСПІХ «РОСІЙСЬКОГО НАРОДУ», ЯКИМ ВІН УВАЖАЄ ВСЕ НАСЕЛЕННЯ ССРС

Як подає «Нью-Йорк Гералд Трібюн» (28. 6. 63). Папа Павло VI надіслав телеграму привітання до прем'єра ССРС в якій висловив подяку за привітання з нагоди коронації його на папський престол, і в свою чергу висловив таке: «Ваш відзив збуджує в нашій душі пам'ять про російський народ, про його світську й християнську історію, і ми просимо Бога, щоб цей народ у своєму добробуті і добре впорядкованому суспільному житті вніс багатий вклад у справжній поступ людства і в справу справедливого миру в усьому світі». Папа Павло VI так, як і його попередники бачили в ССРС лише російський народ, до нього звертаються, про нього при всіх нагодах згадують, навіть при цій нагоді, не згадано про «рутенців» не кажучи вже про католиків-українців?

ПРАВОСЛАВНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

У Греції почали видавати православну енциклопедію п. з. «Енциклопедія релігії й етики» в 12-х томах. З початком цього року вже вийшов I. том (А-К).

Вступ до неї даний трьома мовами: грецькою, російською й англійською. Енциклопедія написана по-грецькому. Преки, крім своїх богословів, запросили до співпраці російських богословів, з науковим авторитетом яких греки рахуються.

Можна заздалегідь сказати, що справа Української Православної Церкви, якщо взагалі її там згадають, буде представлена необ'єктивно. («Вісник» Вєнніпег ч. 13, 1. липня 1963 р.).

СВІТОВА РАДА ЦЕРКОВ ОСКАРЖЕНА В ПІДТРИМУВАННІ ЧЕРВОНИХ АГЕНТІВ

Голова Міжнародної Ради Християнських Церков, Д-р Карл Мекінтайр, оскаржує: «Панове із Світової Ради Церков запросили сюди 20 делегатів з-поза Залізної Заслони... 20 осіб тайної комуністичної поліції... які зодягнулися в церковні шати...» В липні м-ці в Монтреалі (Канада) відбулася церковна конференція, спонсорована Світовою Радою Церков. На конференцію запросили 20 церковних делегатів (російсько-православних і протестантських), а між ними відомих у світі представників Московської Патріархії-єпископа Володимира Котлярова і протоєрея Віталія Борового. Д-р Карл Мекінтайр, методистський пастор і він же голова Міжнародної Ради Християнських Церков, 24 липня зробив свій голосний виступ проти Світової Ради Церков і делегації з Советського Союзу. «Замість натаврувати червоних», делегати з СССР зодягнулися в духовні шати, щоб ширити мир комуністичної марки... Вони мусіли б виявити перед світом цей жахливий спосіб, яким комуністи впливають на народ під своєю владою... Далі Д-р Карл Мекінтайр сказав, що однією з головних цілей Міжнародної Ради Християнських Церков є: викривати й поборювати комунізм специфічно всередині Церкви... «Він сказав, що Міжнародна Рада Християнських Церков відмовляється співпрацювати із Світовою Радою Церков тому, що в цій групі є ліберальні теологи, які ставлять під знак питання основне біблійне християнське вчення, і тому, що до неї належать члени Російської Православної Церкви під комуністичним режимом... («Вісник» Вєнніпег ч. 16-15 серпня 1963 року).

ЧИ Є МОЖЛИВИМ ЗБЛИЖЕННЯ КАТОЛИКІВ ДО КОМУНІЗМУ...

— Німецький католицький єпископ В. Кемпе виступає проти всякого зближення католиків до комунізму. Навіть як би Хрущов нав'язав зв'язок з папою, все ж таки співіснування християнства з комунізмом є неможливим.

— В обороні позиції теперішнього папи, щодо співжиття з комунізмом, в Ватикані беруть за приклад папу Пія XI, який сказав: «Я готовий за дияволом зговоритися, якщо тим можна б добитися чогось для Католицької Церкви». («Життя і Церква» ч. 17, 1963)

ПРИЇЗД ВСЕЛЕНСЬКОГО ПАТРІАРХА АТЕНАГОРАСА І ДО АМЕРИКИ

В 1964 році має приїхати до ЗДА Вселенський Патріарх Атенагорас I, щоб взяти участь у 100-літньому

ювілею першої Греко-Православної Церкви в цій гемісфері. Ще під час Громадянської Війни купці та моряки заснували першу грецьку Церкву Св. Тройці в Новому Орлеані-1864. Будуть запрошені на ці торжества також король і королева Греції. Патріарх Атенагорас I, який прожив у ЗДА 18 літ, при цій нагоді відвідає головніші грецькі церковні осередки («Життя і Церква» ч. 17-1963 року).

ЗАХОДИ ЕКЗАРХА ВСЕЛЕНСЬКОГО ПАТРІАРХА ПРО ПРИМИРЕННЯ СЕРЕД ІЄРАРХІВ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

Довший час Арх. Яків, єкзарх Вселенського Константинопольського Патріарха, прагнувши об'єднання православних Церков у США і довідавшись про те, що Українська Православна Церква поділена на багато юрисдикцій, які не можуть сами між собою примиритися й об'єднатися, робив заходи до того, щоб допомогти ієрархам Української Православної Церкви прийти до порозуміння й братерського об'єднання. Він звернувся з листом запрошенням до всіх ієрархів Української Православної Церкви з тим, щоб 26-го вересня 1961 року (пізніше перенесено на 10-е жовтня 1961 року) відбути спільну конференцію. На конференцію були запрошені від Української Православної Церкви: митрополити Іван Теодорович, Іларіон Огієнко й архієпископи: Палладій, Григорій і Богдан, а від єкзархату мали бути присутніми: архієпископ Яків і єпископи Антоній, Андрій, Гриней і Діонісій... Від митрополита Івана одержано запевнення, що він разом з архієпископом Мстиславом прибуде на ту конференцію, а від митрополита Іларіона одержано відповідь з запитанням — яких Предстоятелів запрошено та яку форму єднання думають — «накинути» українцям.

На призначену дату прибули лише архієпископи з боку українців: Палладій, Григорій і Богдан, а з боку греків були всі вищезгадані. Проте конференція не відбулася лише тому, що митрополити Іван і Іларіон ні сами не прибули і не вислали своїх представників.

Таке повідомлення зазначено в статті — «Чи потрібна тепер церковна революція» що вміщене в журналі «Православний Українець» ч. 90 за квітень-червень 1963 р.

То ж з цієї замітки видно те, що протягом довгого часу, представники згаданих метрополій намагалися звалити вину за розбиття між українськими ієрархами на інших, але «вважаючи себе за »великих« не внашли потреби зустрітися зі своїми »меншими« братами по ХРИСТУ ІСУСУ, щоб, відкинувши всі амбіції прийти до поєднання молитовного, якщо не бажать об'єднання і тим самим покласти край тому розбиттю, що вже надокучило всім і своїм і навіть чужим? Вірні Української Православної Церкви давним-давно бажать гуртуватися навколо Української Автокефальної Православної Церкви на засадах ухвал Київського Всеукраїнського Православного Церковного Собору, що відбувся в Св. Софії, в Києві 1920 року. Час вже всім українським ієрархам відкинути всі сварки й незгоди та особисті амбіції й прийти нарешті до взаємно-братерського ставлення одного

до другого. Тут до речі буде пригадати нашим архи-пастирям із послання Св. Апостола Павла до Римлян гол. 12 ст. 16 — «Однаково один з одним думайте. Високо про себе не думайте, а до смиренних нахилляйтесь. Не бувайте мудрі самі в себе».

ЦЕРКВА НА СЛУЖБІ КОМУНІСТІВ

Протягом цілого тижня, в Троїцько-Сергіївській Лаврі в Загорському — ССРСР, і по всіх московських церквах проходили врочистості, присвячені п'ятидесятиріччю архиерейської діяльності патріарха московського і всея Русі, як комуністи називають, патріарха Алексія. В урочистостях брали участь близько тридцяти делегації православних і інших християнських церков світу та представники світових і церковних організацій.

У числі гостей були патріархи православних церков: Антіохійський — Феодосій VI, Грузинський — Єфрем II, Сербський — Герман, Румунський — Юстиніян, Болгарський — Кирило, а також представники православних церков — Константинопольської, Олександрійської, Кипрської Елладської, Польської, Чехо-Словацької, Фінляндської і Вірменської, Римо-католицької церкви, Малябарської церкви в Індії, Англійської, Старо-католицької і інших християнських церков.

В опублікованому комюніке про підсумки урочистостей учасники відзначили важливість єдності християн на захист миру на землі. Учасники відзначили, що в захисті світу і збереженні його церкви вони бачать свій обов'язок і вітають миротворчу діяльність всякої людини.

Зі всього цього виходить, що попередні твердження, що ми їх чуємо протягом років, і що їх виголошується на світових конференціях комуністів, безконечно повторюється як система з метою приспати чуйність, і представити себе в очах світової opinio миротворцями, якими вони ніколи не були. Безумовно, що ніхто не хоче війни і ідея пропагування миру на землі є шляхетною справою, але не Москва має підносити свій голос в цій справі і крикливо галасувати про мир, бо того Москва ніколи в життя не переведе, і те не є в її інтересах.

РЕЛІГІЙНИЙ ЦЕНТР ДЛЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

За патронатом і під егідою Об'єднаних Націй завешується будова у Нью-Йорку 12-ти поверхового будинку, що буде носити назву Релігійного Центру Об'єднаних Націй. Офіційне відкриття Релігійного Центру ОН відбудеться 22-го вересня цього року. Релігійний Центр для ОН із своїм власним будинком в Нью-Йорку, матиме значно облегшену форму для своєї діяльності, як їх мав би в головному будинку ОН. Релігійний Центр матиме своє чітко окреслене завдання, також своє виразне християнське обличчя. Релігійна робота в цій установі матиме стисло «кооперативний» характер, розуміючи під цим окресленням найбільш гармонійну та ідеальну співпрацю всіх християнських віровизнань — для виховних та релігійних цілей, також для поширення і скріплення праці головного спонсора цього важливого проєкту — ОН.

Офіційно признаними агенціями в цій установі, себ то співгосподарями в ній, будуть в першу чергу Світова Рада Церков і інші протестантські й православні центральні агенції, заінтересовані в програмовій роботі цього Центру. Окремо влаштована каплиця на першому поверсі буде місцем публічних молінь і торжеств з нагоди спеціальних okazji, як, наприклад, відкриття Сесій ОН, річниць Генеральної Асамблеї ОН або її складових частин. В цьому будинку знаходиться ряд кімнат на зібрання, що зможуть примістити від 20 до 200 осіб. Фінансову відповідальність за будову і внутрішнє устаткування Релігійного Центру взяла на себе Методистська Церква в ЗДА. В цьому будинку буде приміщена велика бібліотека з релігійною тематикою в усіх мовах світу. Будуть також окремі біюра релігійної інформації. Цілий ряд американських високопоставлених осіб — з дипломатичного, політичного, бизнесового й культурного світу — зголосили свою співпрацю в цій установі. Це перші добровольці в сміливих і відповідальних починах Релігійного центру, здебільша люди на добрій емеритурі, які свою працю, час і серце віддаватимуть безплатно.

ЩО СКАЗАВ ПАПА ПАВЛО VI-й ПІД ЧАС КОРОНАЦІЇ

В неділю 30 червня ц. р. на площі св. Петра в Римі відбулася велична врочистість — коронація нового Папи Павла VI. Сотні тисяч людей з різних країн пригледалося тій незвичайній події. Перше слово — проповідь по коронації було виголошене частинно в латинській мові, потім в італійській, по ній в французькій, іспанській, португальській, а прикінці в німецькій, польській та російській мовах. По польськи сказав такі слова: «В спеціальний спосіб поздоровляю Нами улюблену Польщу завжди вірну, Полонія семпер фіделіс — Польща все вірна, в ній ми перед літами перебували і вона завжди позістала близька нашому серцю». По московськи сказав Папа Павло VI-й такі слова: «Наша мисль обрачається так же ко всьому руському народу, на которий Ми прізваєм благословленіє Всевишнього».

Звичайно, що українці католики очікували також кілька слів для себе, але цим разом не згадано ані одним словом про Україну і українців католиків. Вони були на коронації, однак про них репортери ватиканського урядового часопису призабули... хоч з підкресленням і точністю відновляли присутність Патріаршої Церкви Москви, що її заступали — єпископ Звенигорода, Владімір і архієпископ Віталій Боровий, професор догматичної теології в Церковній Академії Ленінграду. Все це виглядає дуже дивно, коли пригадати, що новообраний Папа Павло VI, негайно по своїм виборі відвідав хворого в той час митрополита-ісповідника Йосифа Сліпого, а в своєму першому зверненні до вірних своєї Церкви і до всього світу, виразно підкреслив, що він буде продовжувати працю по лінії свого попередника відносно християнської єдності в світі, щоб здійснити великий Христовий заповіт: «да всі єдино будуть». Тоді ж порушив в зворушливий спосіб долю переслідуваних церков і народів, що опинилися під комуністичними країнами й не мають релігійної свободи.

До Високодостойних Отців і Вельмишановних Братів читачів „Церква й Життя“

ДОРОГІ ЧИТАЧІ.

Протягом семи місяців 1963 року, Вам було Управою Братства послано по одному примірнику журналу «Церква й Життя», чч. 1/34, 2/35, 3/36 і 4/37. Всі перелічені числа журналу Ви одержали, але грошей за них і посьогодні не прислали, не дивлячись на наші Вам пригадування на сторінках цього журналу. Управа вірила Вам, що з часом Ви розрахуетесь і гроші пришлите, а тому продовжувала посылати Вам чергові числа журналу, включно з ч. 4/37, липень-серпень 1963 року. Оказалось, що Управа в своїх передбаченнях помилила-
.....

ЖЕРТВОДАВЦІ

Подаючи нижче цього список жертводавців, що склали пожертви на різні цілі Управа Братства сердечно дякує всім за допомогу й моральну підтримку та закликає наслідувати добрий приклад.

На пресфонд «Церква й Життя»: Нешта Митрофан — 10 дол., Шлега Раїса — 10 дол., Клепачівський Константин — 5 дол., Яременко Аркадій — 10 дол., Яременко Оксана — 10 дол., Т-еф Т. — 7 дол., Старк Д. Ф. — 5 дол., о. Петро Маєвський — замість квітів на могилу св. пам. о. протопресв. Василя К. Майданського — 10 дол.

На допомогу бідним: Т-еф Т. — 10 дол., Др. Журко Ганна — замість квітів на свіжу могилу св. пам. о. Івана Блавацького — 10 дол.

На Рідну Школу в Парагваї: Др. Журко Ганна — замість квітів на свіжу могилу св. пам. проф. Степана Килимника — 10 дол.

Великодній Дар — писанка: о. Петро Маєвський — 5 дол., п. Каницька — 1 дол., п. Сорока — 1 дол., п. Панасенко — 1 дол., п. Підгорний — 1 дол., п. Гувел — 1 дол., п. Денис — 1 дол., п. Мудра — 1 дол., п. О. Мельник — 10 дол., п. М. Кузнецова — 1 дол., п. Г. М. Дончук — 2 дол., п. С. Паньків — 1 дол. Разом 26 доларів. Зібрав Голова Парафіяльної Ради Св. Михайлівської парафії УАПЦ в Сан-Франсіско, Каліфорнія, Бр. Серафим Паньків.

На видання творів Митрополита Василя Липківського: Св. Володимирська Парафія УАПЦ в Лос Анджеле, Каліфорнія — 50 доларів.

Зворот коштів на витрати 6-х Річних Зборів Братства: Бондаренко Олександр — 10 дол., Дорош Андрий — 10 дол., Сліпченко Степан — 10 дол., Лімонченкс Євдокія — 20 дол., о. Олекой Лімонченко — 10 дол., Яременко Аркадій — 10 дол., Яременко Оксана — 10 дол., Шевченко Василь — 10 дол., Мельник Омелян — 10 дол., Майстрик Андрій — 10 дол., Антоненко Микола — 10 дол., Чехівська Олена — 10 дол., о. Петро Маєвський — 50 доларів.

ся, бо грошей ДВА (2) долари, як передплату на 1963-й рік Ви не прислали, що є великою для нас прикрістю. Особливо дивує і вражає нас поведінка тих читачів, що на наші неодноразові звернення, відповідають мовчанкою, і не повертають посланих їм примірників-чисел журналу. Таке явище має розцінюватися як неприпустиме і ненормальне, і має бути зліквідоване.

Управа Братства не має наміру посылати Вам журнал безкоштовно, бо безкоштовно ми посилаємо лише справді бідним нашим братам і сестрам в Європі та різним Науковим Закладам, що не є в стані оплатити журнал, і тому ми знова й ще раз звертаємося до Вас і просимо — ліквідуйте цей ненормальний і неприемний стан, і розплатіть ся з Управою за всі раніше послані, а Вами одержані, журнали.

Ми просимо зрозуміти нас і не робити нам прикрости, що ми її від Вас маємо. Якщо Ви не є в стані розрахуватися і вислати на адресу «Церква й Життя» Вашу заборгованість, сума якої Вам добре відома, то просимо повернути нам всі числа журналу «Церква й Життя», одержані Вами раніше, і Вас буде скреслено зі списку боржників.

Хочемо вірити, що прохання Управи буде Вами виконано в найближчий час, і бажаємо Вам доброго здоров'я та ласки від Господа.

З християнським привітом і братерською пошаною
УПРАВА БРАТСТВА

Оголошення

Управа Братства розшукує журнали «Церква й Життя», ч. 1 і ч. 2, за 1957 рік, на титульних сторінках яких вміщено світлини св. пам. митрополитів Василя Липківського і Миколая Борецького.

На цьому місці, Управа Братства звертається до всіх кольпортерів, передплатників, читачів і осіб, що їм було вислано ці числа журналу безкоштовно, з проханням — подарувати або продати згадані вище числа журналу Управі.

Всіх, хто відгукнеться на це Оголошення, ласкаво просимо прислати журнали на адресу «ЦЕРКВА Й ЖИТТЯ», що її тут подаємо і наперед щиро дякуємо. УПРАВА БРАТСТВА

„CHURCH AND LIFE“
1239 NO. ARTISIAN AVE.
CHICAGO 22, ILL., U.S.A.

ОГОЛОШЕННЯ

ЗМІСТ

1. Адреси, що увійшли в силу з 1-го липня 1962 р., якими слід користуватися:
 - а) адреса Управи, Видавництва й Редколегії:
Ukrainian Orthodox Brotherhood of Metropolitan
Vasyl Lypkiwsky, 1239 N. Artesian Ave.,
Chicago 22, Ill., U. S. A.
 - б) Адреса Секретаря Управи Братства:
Mrs. Olexandra Bondarenko, 2110 S. Hanna St.,
Fort Wayne, Ind., U. S. A.
 - в) Адреса Скарбника Управи Братства:
Mr. Wasyl Szewczenko, 2528 Smith St.
Fort Wayne, Ind., U. S. A.
2. Статті, дописи, запити, побажання, поради тощо — надсилати на адресу Управи або Редакції, залежно від того, що надсилається. Статті мають бути надруковані на машинці через два інтервали з одного боку аркуша або чітко написані. Редакція застерігає за собою право скорочувати статті й виправляти мову та правопис. Ненадруковані статті — не повертаються.
3. Членські внески, заборгованість із членських внесків, передплату й заборгованість із передплати, заборгованість за раніше надіслані журнали й книжки, пожертви та інші непередбачені грошові суми — надсилати на адресу скарбника Управи.
4. Управа має на складі і кожний хто бажає, може придбати для себе чи своїх друзів:
 - а) Книгу прот. Митрофана Явдася — «Українська Автокефальна Православна Церква», що має 228 стор. Ціна 3 дол. з пересилкою.
 - б) Книгу п. н. «Накази Церковним Соборам і Церковним Радам Української Автокефальної Православної Церкви», що має 64 стор. Ціна — один долар з пересилкою.
 - в) Комплекти (річники) «Церква й Життя» за 5-ть років. Ціна одного комплекту — 2 дол. з пересилкою.
 - г) Фотосвітлина — Єпископат УАПЦеркви 1921-1926 рр. Ціна — 25 центів з пересилкою.
5. Управа приймає пожертви і передплату (3 долари) на «Збірник архівних документів для увічнення пам'яті о. Івана Гаращенка». Збірник готується до друку.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ

„Церква й Життя“ на 1963 рік.

Річна передплата з пересилкою: ЗДА, Канада — 2 америк. дол., Англія, Австралія, Нова Зеландія — 15 шилінг., Аргентина — 90 пезо, Бразилія — 100 круз., Уругвай — 12 пезо, Парагвай — 60 гвар., Західня Німеччина — 6 нім. мар., Франція — 8 нов. франк., Бельгія — 80 бельг. франк.

Окреме число: ЗДА, Канада — 35 амер. цент., Англія, Австралія, Нова Зеландія — 2,5 шил., Аргентина — 15 пезо, Бразилія — 20 круз., Уругвай — 2 пезо, Парагвай — 10 гвар., Зах. Німеччина — 1 нім. мар., Франція — 1,35 нов. франк., Бельгія — 15 бельг. франк.

Господар Церкви — Перший Всеукраїнський Православний Церковний Собор в Києві 1921 р.	2 стор.
Смертна кара в державі й Церкві — з приводу «досвячення» української ієрархії — Митрополит Василь Липківський	2 стор.
Святі брати Кирило й Мефодій — Ф. Б-ко	5 стор.
«Революція» — «реформація» — о. П. М.	9 стор.
Шості Річні Збори Українського Православного Братства ім. Митрополита Василя Липківського — о. Олексій Лімонченко	11 стор.
Благочинний — Микола Березенко	12 стор.
Два великі свята в парафії св. Володимира м. Лос Анжелес, Каліфорнія — Член Парафії	14 стор.
Промені і тіні — В. Маркович	14 стор.
Порізани хрести — Дмитро Савкевич	15 стор.
Документи — свідки неспокроу в Українській Православній Церкві	16 стор.
Величаве відзначення Тижня Поневолених Націй	18 стор.
Огляд преси	19 стор.

Просимо читачів поновити передплату, — не чекайте на нагадування, бо це тільки забирає час. Якщо не хочете читати «Церква й Життя» — повідомте. Негайно стримаємо висилку.

Наші закордонні представництва

Значна кількість наших читачів, що живуть поза ЗДА і Канадою мають часто великі труднощі з висилкою передплати за «Церква й Життя». Бажаючи полегчити цей стан і йдучи на зустріч читачам подаємо адреси наших представництв у різних країнах, і просимо передплату посилати на їх адресу.

1. В Європі: Зах. Німеччина, Франція, Бельгія й інші.

Mr. Ivan Matjuschenko,
791 Neu-Ulm/Donau, Postabhofach, Germany.

2. В Англії:

Rev. Kuma Javtushenko,
39, Kinglake str. Nottingham, England.

3. В Австралії:

Mr. Wolodymyr Kejs, 1 Elizabeth str.,
Cardiff South, N. S. W. Australia.

4. В Канаді:

Mr. Stephen Slipchenko, 45 Haileybury Dr.
Scarborough, Ont., Canada.

5. В Південній Америці: Аргентина, Парагвай, Уругвай.

Senor Ivan Lytvynovych,
Casilla de Correo 70, Encarnacion, Paraguay.

6. В Бразилії:

Mr. Mykola Brodiuk, Caixa Postal 41.
Apuarana — Parana, Brasil.

В ЗДА і Канаді — передплату посилати на адресу Редакції:

„CHURCH and LIFE“, 1239 No. Artesian Ave.
Chicago 22, Ill., U. S. A.

або на адресу скарбника Управи Братства, що її подано вище в Оголошенні.